Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 66 (15689) | 1981 оной мартын 20, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ПАРТИЙНА ЭХИН ОРГАНИЗАЦИ

Манай республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад со[illegible] арадтаяа нэгэн хамта КПСС-эй XXVI съездын шиидх[illegible]ҮҮдые халуунаар һайшаажа байна. Эдэ үдернүүд[illegible] сүтлаанууд, митингүүд үнгэржэ, ажалшад партиин ха[illegible]ан уг зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, ар[illegible] нэгэдэхи табан жэлые ажалай үндэр туйлалтануудаа[illegible]гаар дүүргэхэ гүн сэдьхэлэй эрмэлзэлтэй байһанаа элир[illegible].

Ленинскэ демократическа централизмын ёһо гурнмые [illegible]ааршаагүйгөөр баримталан, партияа улам бэхижүүлхэ [illegible]ктэ КПСС-эй XXVI съезд онсо анхарал хандуулаа. [illegible]ртийна эхин организацинууд манай ажабайдалда тус[illegible]р һуури эзэлдэг гээшэ. Эдэнэр хадаа арад түмэнэй гүн [illegible] оршоно, өөрынгөө эдэбхитэй хүдэлмэрнин аша туһаар [illegible]тийн политикые олонинтэдэ нэбтэрүүлнэ, ажахын-по[illegible]ческэ ба үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын асуудалнуу[illegible] амжалтатайгаар шиидхэнэ.

Манай республика дотор мүнөө партийна 1315 эхин ор[illegible]ацинууд тоологдодог. Тэдэнэй 557-нинь промышленностиин, барилгын, транспорт болон хэлхеэ холбооной [illegible]приятинуудта, колхозууд, совхозуудта, үйлэдбэриин [illegible]д коллективүүдтэ хүдэлнэ.

Эхин парторганизаци болбол өөрынгөө зэргэдэ ажал[illegible] коллективэй эгээл түрүү, гүнзэгы мэдэрэлтэй, эдэбхи[illegible]үүдые элсүүлжэ, бодотороо манлай, политическэ [illegible] болгон нэгэдхэдэг байна. Цеховэ парторганизацинуу[illegible], партийна бүлэгүүдые эдэбхитэйгээр хүдэлгэдэг, шада[illegible] түгэс, эрид шууд хүтэлбэри бэелүүлдэг партийна [illegible] организацинуудтай ажалша коллективүүд хэзээдэ, [illegible]лбэринннье, ннитыкнье ажабайдалда һайн амжатта [illegible]даг, ажал хэрэгынь ходо бүтэмжэтэй, урагшатай бай[illegible]. Манай республика дотор цеховэ 966 парторганизацин[illegible], партийна 1371 бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэрэйл [illegible] ябуулга коллективэй али бүхы байдалда ашатай нү[illegible]үүлнэ бшуу. Тиимэһээ баһал ехэ хүсэн болоно гэжэ [illegible]талтай.

Партийна эхин организацинууд хадаа коммунис бай[illegible]алтын үндэһэн шухала, томо-томо асуудалнуудые [illegible]дэлгэдэ анха түрүүлэн хам оролсохо үүргэтэй, захир[illegible]ай ажал ябуулгые хинаха эрхэ түлөөлэлгэтэй гэжэ [illegible]тийн XXVI съезд тэмдэглэнэн байна. Эдэ заабаринуудые [illegible] парторганизацинуудай бэелүүлхэ шухала зорилго[illegible]дые, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин гол [illegible]ынуудые тодорхойлно.

Манай областной парторганизацини олон эхин ор[illegible]ацинууд политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуул[illegible] баяан дүй дүршэлтэй, ажалша коллективэй хүсые хү[illegible]рилхэ шадабаритай, эмхи гуримтай, эбтэй эетэй эр[illegible]байдал хангаха аргатай. Прибор бүтээлгын заводой, на[illegible] сэмбын комбинадай, Шэнэ-Бэрээнэй заводой, Барга[illegible]ай леспромхозой, Оёорой, Бодонгуудай совхозуудай, [illegible]-Удын районой «Искра», Яруунын «Коммунизм» [illegible]озуудай, Сотниковой ба Улаан-Удын шубуунай фаб[illegible]нуудай, мүн бусад коллективүүдэй эхин парторгани[illegible]нуудай хүдэлмэри ходо һайшаагдажа байдаг. Байгал[illegible]ой түмэр зам баридаг коллективүүдэй партийна эхин [illegible]анизацинууд мүн лэ һайнаар хүдэлнэ.

Эн парторганизацинуудта үйлэдбэриин ашаг үрэ дээ[illegible]ҮҮдхын, хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын түлөө тэм[illegible] бодотоор ябуулагдана. Тэндэхи коммунистнууд со[illegible]лис мүрысөө эмхидхэлгэдэ, партии доторой ажабайдал[illegible] ажалшадые үзэл сурталай, зан заншалай, ажалай та[illegible]хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал [illegible]дуулна.

[illegible]мхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэреэ улам нари[illegible]ҮҮдын тула саг үргэлжэ оролдохотоо хамта өөрынгөө [illegible]ективэй ажал ябуулгын шанар тушаа анхаралаа та[illegible], арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые [illegible]лгатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ ажал. [illegible]е элсүүлхэ гол үүргэтэй байнаниньь элитэ.

[illegible]ожитын социалис мүрысөө хүгжөөлгэ болбол партий[illegible]ийн организаци бүхэнэй түрүүшын ээлжэндэ бэ[illegible]лэ зорилгонуудай нэгэнинь мүн. КПСС-эй XXVI [illegible]ые үгтажа байха үедэ, съездын һүүлээршье хэдэн [illegible] үүсхэл мүндэлөө. Партийн съездын табһан зорил[illegible]ые, шэнэ табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар [illegible]хэ тэмсэллэ тэдэ бүгэдэн зорюулагданхай. Олонни[illegible]дунда дэлгэрһэн үүсхэлнүүдые дэмжэхэ, түрүүшүүлэй [illegible]лтануудые бүгэдын хэрэг болгохо гээшэ партийна [illegible]анизацинуудай саг дарыдань шиидхэхэ асуудалнууд [illegible].

[illegible]артийна эхин организацинууд үйлэдбэриие хүтэлбэ[illegible]нэ, социальна хүгжэлтын зорилгонуудые шиидхэл[illegible] ажалшадые улам олоноор хабаадуулхые оролдохо [illegible]лтай. Ушар нимэһээ съездын шиидхэбэринүүдэй эрил[illegible]тэй зохилдуулан, хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, [illegible] хаагшад болон мэргэжэлтэдэй үргэн хабаадалгатай[illegible] арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаада ажалша бухы [illegible]ктивүүдтэ ойрын жэлнүүдтэ дүүргэгдэхэ экономиче[illegible] ба социальна хүгжэлтын түсэб зохёогдохо зэргэтэй. [illegible]лоо, энэ хэрэг бүтээлгые коммунистнууд, эхин парт[illegible]анизацинууд бэе дээрээ даажа абаха, үүсхэлшэдынь [illegible] уялгатай.

[illegible]ССР-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй гол удхые [illegible]унист бүхэндэ, хүн бүхэндэ тайлбарилан ойлгуулха, [illegible] бодолдонь нэбтэрүүлхэ асуудал хадаа партийна орга[illegible]ын бүхэнэй шиидхэхэ баһал нэгэ шухала хэрэгынь бо[illegible]. Энэ хүдэлмэридэ лекторнуудые, элидхэлшэдые, [illegible] сурталай эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулха эрилтэ [illegible]ана.

[illegible]ССР-эй XXVI съездые угталгын үе, тэрэнэй хүдэлмэ[illegible] абаһан шиидхэбэринүүдынь коммунистнуудай сэдь[illegible] шэнэ бодол түрүүлһэн, үзэл сурталай, зан заншалай [illegible]р улам хатуужангы, коллективэйнгээ үмэнэ ехэ ха[illegible]лгатай байха эрилтэ табяа. Тиимэ байхашье ёһо[illegible] Партийна директивэнүүдые гүйсэд дүүргэхэ, общест[illegible]үрэнэй ба арадай хэрэгэй түлөө хаба шадалаа дуу[illegible]юулха гээшэ коммунист бүхэнэй нангин хэрэгынь [illegible] болоно. Түбхын түрүүндэ түрүү ябаха үүргэеэ жэн[illegible] дүүргэжэ, партийна нүлөө бүри гүнзэгырүүлхэ, ур[illegible]ые үнэн сэдьхэлһээ оролдохо, нүхэдтөө саг үргэл[illegible]лбаа туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

[illegible]эрилтэнүүдые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэг хангахын ту[illegible]ын парторганизацинууд партийна хүсэеэ үйлэдбэ[illegible] участок бүхэндэ зүбөөр хубаарилан табиха, тэдэнэй [illegible] эдэбхине хүгжөөхэ ямаршье хэрэг шиидхэжэ бо[illegible]р зүрхэ сэльхэлэйнь ошо бадаруулха хэмжээнүүдые [illegible] уялгатай. Тиихын тула парти доторой ажабайдалые [illegible]жүүлхэ, өөрынгөө зэргэдэ эрхимэй эрхимүүдые шэ[illegible]бахаа, партийна суглаагаа һайнаар бэлдэжэ үнгэргэ[illegible]дэ шухала асуудалнуудые зүбшэжэ байха ёһотой.

[illegible]ССР-эй XXVI съездын тодорхойлһон заабаринуудые [illegible], партийна эхин организацинууд хадаа өөһэдынь [illegible]ажал ябуулгые коллективүүдые бэхижүүлхэ, нягта [illegible]а асуудалда зорюулха, арбан нэгэдэхи табан жэлэй [illegible] даабаринуудые дүүргэхэ тэмсэлдэ ажалшадые сүм [illegible]ааз байнаниньь дамжаггүй.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ХҮДЭЛМЭРИИН ХОЁР ҺАРА СОНОСХОГДОБО

Һүүлэй жэлнүүдтэ ган гасуур боложо, республикын олонхи районуудта имагтал һайжаруулагдаһан, уһалагдадаг газарһаал бүдүүн болон шэмэтэ тэжээд бэлэхэгдэнэ. Тингэбэшье олохон колхоз, совхозууд уһалагдадаг сабшалан, тарялангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжые гүйсэд хэрэглэнэгүй. Жэл бүри нилээд ехэ газар уһалагдангүй үлэнэ. Бүлүүр станцинуудые дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэжэ, добо газарые уһалха арга боломжо үшөөл хэрэглэгдэнэгүй, тарялан, сабшалан дээрэ органическа болон минеральна үтэгжүүлэ бага гаргагдана гэжэ КПСС-эй обкомой бюроогой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Байгша оной мартын 15-най мэдээгээр ажахынуудта бүхыдөө 762 мянган тонно шэбхэ зөөгдөө гэхэ гү, ати нёдондоной энэ үеынхиһөө 100 мянган тоннооб бага шэбхэ гаргаглаа. Баргажанай, Яруунын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын, Түнхэнэй районуудта тарялан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ. Тэрэшэлэн Яруунын, Хэжэнгын, Захааминай, Түнхэнэй, Хяагтын болон бусад хэдэн районуудта газар уһалха бүлүүр станцинууд мүнөө болотор хүдэлгэгдэнэгүй. Бүхыдөө бии байнан бүлүүр станцинуудай аяар 190-ниинь үшөө заһабарилагдаагүй байха юм.

Һайжаруулагдаһан газарта хүдэлхэ тусхай звенонууд олонхи ажахынуудта мүнөө хүрэтэр бии болгогдоогүй, тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ агротехническэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд зохёогдоогүй, хабарай тарилгын хүдэлмэри эмхидхэхэ тусхай түсэбшье табигдаагүй байнаар.

Тиимэһээ эдэнэр бии байһан дутагдалнуудые усадхаха, һайжаруулагдаһан болон бусадшье газарай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, илангаяа уһалагдадаг газарые ашаг үрэ ехэтэй болгохо тушаа хэлэн шухала хэмжээнүүдые бэелүүлэ гэжэ КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоол соогоо заана.

Жэшээнь, байгша оной мартын 20-һоо маһан 20 болотор тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, тэндэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ, газарта оруулха, уһалуурнин һубаг ханаабуудые бэлдэхэ, тарялан, сабшалан, бэлшээри уһалха, тэдэнние хорёолхо хүдэлмэриин хоёр һара соносохо гэжэ тус тогтоол соо заагдаба.

Хоёр һарын туршада газар уһалха, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ, тэрэнние уһалагдадаг газарай хүрьһэндэ оруулха, тэрэшэлэн газарай хүрьһэнэй дээгүүрхине болон үндэһөөрнь һайжаруулха, олон жэлэй ногоо тариха, сабшалан болон отарануудай дэргэдэхи газарые хорёолхо гэхэ мэтэ бусад хүдэлмэри хэхэ дааба-ри табан үдэрэй болзорто табижа, колхоз, совхоз, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй районой отделениннүүдтэ хүргэхэ гэжэ Худөө ажахын болон Мелиорациин, уһанай ажахын министерствэнүүд, Буряадай «Сельхозхимия» нэгэдэл, Госкомсельхозтехникэ, худөө ажахын нэгэдэлнүүд, «Птицепром» трест, КПСС-эй райкомууд болон райгүйсэдкомууд уялгалагдаба.

Ажахы бүхэндэ саг үргэлжэ хүдэлхэ үйлэдбэриин бригада, звенонуудые дары эмхидхэжэ, ажахыда бии байһан бухы һайжаруулагдаһан газарые тэдэндэ даалгаха, хэрэгтэй кадонууд болон техникээр хүсэд бүридхэхэ шухала. Агротехническэ хэмжээ ябуулганууде бэелүүлхэ түсэб, үйлэдбэриин даабари, гаргашын лимит табижа үтэхэ, бухыдөө абаһан продукциинь зэргээр ажалай түлөөһые үгэхэ, мүн моральна болон материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүдые тогтоохо ёһотой гэжэ тэрэ тогтоол соо заагдана.

Энээнтэй хамта хоёр һарын туршада һайрам тогтоохо, һубаг ханаабуудаар уһа табижа, бүлүүр станцинуудые хүдэлгэжэ, тарялан, сабшалан һайнаар уһалха, илангаяа уһалагдадаг, заатаагдаһан газарта үтэгжүүлгэ дүүрэнээр оруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Байгша оной апрелиин 1 болотор бүхы һубаг ханаабууд, бүлүүр станцинууд, уһа сасадаг машинанууд газар уһалхаар бэлэн болгогдоод байха ёһотой. Звенонуудые газар уһалашадаар, бүлүүр станци хүдэлгэхэ хүнүүдээр гүйсэд бүридхэхэ, теникэ, түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ёхэтэйгээр хүдэлгэхэ бухы таарамжатай арга боломжо тэдэндэ олгохо. Тиихэдээ уһалуриин бухы техникые түхеэрэн сүүлхэ соо хүдэлгэхэ шухала. Энэ хоёр һарын туршада ажахынуудта хүдэлгэгдэжэ байһан бүлүүр станцинууд, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдтэ найдаартай техническэ харууһа эмхидхэхэ гэжэ республикын Госкомсельхозтехникэдэ даалгаха гэжэ хэлэгдэнэ.

Тарялан, сабшалангай гектар бүриһөө үндэр баян ургаса абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ гэжэ КПСС-эй райкомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд уялгалагдаба.

Газарай үрэжэл һайжаруулха, уһалха хоёр һарын ябасые хэблэлдэ, радиогоор болон телевизоороор үргэнөөр харуулжа байха гэжэ республикын, районуудай газетын редакциинуудта, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедтэ даалгагдаа.

Үрэжэлынь дээшэлүүлэгдэнэ

Хойморой намагта тала дайда торфоор элбэг гэжэ суурхадаг. Үнгэрэгшэ зун Түнхэнэй районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй механизаторнууд энэ торфые хүсэтэ техникээр обоолжо, минеральна үтэгжүүлгэнүүлтэй холижо, тусхай торфо-минерально-аммиачна холисо бэлдэһэн байна. Тиимэһээ дулаанай сагта тэрэнние намагтай газараар шэрэхэ аргагүй дээрэһээ, мүнөө энэ ажалые эршэтэйгээр ябуулна.

Улбугай тосхонһоо холо бэшэ обоологдоһон үтэгжүүлгэнүүдые эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор шэрэжэ эхилбэ. Эндэ Степан Александрович Андриевскын хүтэлбэри доро дурсагдагша нэгэдэлэй оньһюжоруулагдамал отряд хүдэлнэ. Тэндэнь мөөртэй 12 трактор шэрэлгэдэ ашаглагдана. Үтэгжүүлгэ ашадаг хоёр погрузчик һаатангүй хүдэлнэ. Тэдэнние Н. И. Немцов, В. Е. Демин хоёр ябуулдаг юм. Мүн үтэгжүүлгэ зөөлгэдэ механизаторнууд И. И. Бобков, В. И. ба А. И. Усольцевууд, Б. И. Сороковиков болон бусад онсо шалгарна. Бульдозернуудые жолоодогшод И. Ф. Кузнецов, В. И. Пежемский гэгшэд хүрэшэһэн үтэгжүүлгэ түлхин обоолно. Эндэ хабар болотор шэрэхэ торф бии. Иимэ холисые элһэлиг газарай хүрьһэндэ оруулхада, ургасань дээшэлдэг юм.

Тус отряд нёдондо түсэбэй ёһоор 50 мянган тонно үтэгжүүлгэ гаргаха даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тэрэ тоодо «Сибиряк» колхоз 14,4 мянган тонно, Саяанай совхоз 8,1 мянган тонно, «Восточные Саяны» — 22,8 мянган тонно, «Маяк» колхоз — 5 мянган тонно поли дээрэ гаргаа.

Тэрэзнһээ ондоо үшөө иимэ нэгэ отряд байгуулагдажа байна. «Сельхозхимия» нэгэдэл энэ отрядые погрузчик болон бульдозероор хангаха, харин районой ажахынууд трактор, машинануудые үгэхэ юм.

— Саяанай совхоздо наг шэбхыснь шэрэжэ эхилхэмнай. Эндэ шэрэжэ дүүргэмсээрээ «Сибиряк» колхоздо ажаллажа эхилхэбди. Хабарай тарилгын эхилтэр 17 мянган тонно үтэгжүүлгэ шэрэхэ түсэбөө дүүргэхэбди, — гэжэ нэгэдэлэй ахамад агроном Д. Ж. Захаров хөөрэбэ.

В. ТУЛАЕВ
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: погрузчигай жолоошон Н. И. Немцов.

Л. ИРИНЦЕЕВЭЙ фото.

ВАРШАВАДА уулзалга болоо

ВАРШАВА. «Союз-81» гэһэн хамтын командно-штабной һуралсалай ВНР-эй, ГДР-эй, СССР-эй ба ЧССР-эй газар дээрэ үнгэргэгдэжэ байһантай дашарамдуулан, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь С. Каня, ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша, Советскэ Союзай маршал В. Г. Куликовтой уулзаба.

Польшын сэрэгүүд Совет Армитай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй хамта амгалан байдал ба социализм найдамтайгаар сахин хамгаална гэжэ хани ёһоной уулзалгын үедэ тэмдэглэгдээ.

ЗАМБУУЛИНДАХИ ВАХТА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. Мартын 18. (ТАСС). Космонавтнууд Владимир Коваленок, Виктор Савиных «Салют-6» — «Союз Т-4» — «Прогресс-12» гэжэ замбуулинай комплекс дээрэ табадахи үдэрөө хүдэлмэрилбэ. Эдэнэр станциин системэнүүд ба түхеэрэлгэнүүдые бултыень хүдэлгөөд, «Прогресс-12» онгосын ашаанууде сүм буулгаа.

Дэлхэй шадерхи замбуулинай дайдада гурбан жэл хахадай турша соо дабшажа ябагша «Салют-6» станци дээрэ заһабари, шалгалта хэхээр хараалһан хэмжээ ябуулганууде бэелүүлгэ — экипажай шиидхэхэ гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ зорилгоор наранай батарейнуудые залан хүдэлгэхэ шэнэ блок мартын 18-да тодхоһон, халуун, хүйтэнние тааруулдаг түхеэрэлгэ доторхи конденсадые шахан гаргаха бүлүүрыень һэлгэһэн байна.

Мүнөөдэр комплексые залан ябуулха түхеэрэлгэнүүдэй һаадгүй хүдэлсэ хангаха хүдэлмэри хэгдэнэ. Космонавтнууд мэргэжэлтэдэй һанамжанууде хүтэлбэри болгон, электрическэ холбоо шэжэмүүдэй параметрнуудые хэмжэн тодорхойлно, элирүүлгэдэһэн дутуу дунданууде зайсуулна. Станци дээрэ бии байһан, «Союз Т-4» онгосын абаашаһан зэр зэмсэгүүдэй туулаламжаар заһабарилга хэгдэнэ.

Космонавтнууд үдэрэй туршада бэеын тамир тэнхээ дэмжэхэ упражненинуудые велоэргометр дээрэ хэнэ, биологическа зүйлнүүдтэй аппаратурын хүдэлмэри хинан шалгана.

Экипажтай радиогоор хөөрэлдэһэнэй, медицинскэ хиналтын мэдээнүүдэй ёһоор, хөөрэн дэгэлгын оршон байдалда Владимир Коваленок, Виктор Савиных хүсэд даадаа байна. Хоюуланайнь бэе махабад һайн ябана.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ

Үйлэдбэриин онсо гайхамшаг туйлалтануудай, арбадахи табан жэлэй даалгабаринуудые, социалис уялганууда болзорһоо урид дүүргэһэнэй, ажалай шэн габьяа гаргаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Советэй Президиум Хүнгэн промышленностиин түрүүшүүлдэ **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгоод, **Ленинэй орден, «Хадуур ба Балта»** гэжэ алтан медаль барюулхаар шиидхээ:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЛЬЦМАН Клавдия Павловнала — Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай директор.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй

УКАЗ

СССР-эй ШУЛУУН НҮҮРЬЭНЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ, ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ, ИНЖЕНЕРНО ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ, АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй даабаринуудые, социалис уялганууда болзорһоонь урид дүүргэһэнэйнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Бывальцев Иван Георгиевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй экскаваторай машинист.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Михайлов Гордей Григорьевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай автобазын автомобилиин жолоошон.

Юмсурунов Батор Лубсановичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай автобазын автомобилиин жолоошон.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Балданов Геннадий Дымбрыловичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын электрослесарь.

Евдаков Николай Максимовичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын участогай механик.

Дугаров Пурбо Будаевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй главна геолог.

Шадов Иван Михайловичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй директор.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Коновалов Петр Илларионовичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй экскаваторай машинист.

Паткин Андрей Борисовичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын проходчик.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Серебренников Николай Александровичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай автобазын слесарь.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Непокрытов Валерий Васильевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай автобазын автомобилиин жолоошон.

Фёдоров Владимир Николаевичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй экскаваторай машинист.

Челпанин Алексей Тихоновичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын электро-хабсаргагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Ефимов Иван Емельяновичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Холбоолжоной разрезэй тепловозой машинист.

Серебренников Анатолий Александровичые — үйлэдбэриин «Востсибуголь» нэгэдэлэй Галуута-Нуурай шахтын модошо дархан.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной мартын 2.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй

УКАЗ

СССР-эй ХАРА МЕТАЛЛУРГИИН МИНИСТЕРСТВЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Продукци үйлэдбэрилэн гаргаха, шанарыень һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар түсэбтэ арбадахи табан жэлэй даабаринуудые, абаһан социалис уялганууда дүүргэхэдээ түйлаһан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Викулин Михаил Фёдоровичые — «Вторчермедэй» Буряадай республиканска предприятиин металл зүйлнүүдые сорт сортоорнь илган-суглуулагша.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной мартын 2.

СОВЕТ ЭРДЭМ НАУКЫН ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

[illegible]ай ороной экономическа [illegible] социальна хүгжэлтэдэ [illegible] наука бага бэшэ үүр[illegible]энэ, ажал хэрэгүүдтэй [illegible] холбоо барисаае бэ[illegible]гэ, эрдэм болон тех[illegible] түгжэлтын шиидхэхы [illegible]дутань эрдэмтэдэй [illegible]лго хүсэлэлгэ элсүү[illegible]дхалгада ехэ анха[illegible]дуулагдана. Мартын [illegible] Москвада нээгдэһэн, [illegible] Науканнуудай ака[illegible] жэлэй хамтын суг[illegible] сесси дээрэ энээн ту[illegible]эгдэв.

[illegible]эй ЦК-гай секретарь [illegible] Зимянин, СССР-эй [illegible]нуудэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, ГКНТ-гэй түрүүлэгшэ академик Г. И. Марчук, Науканнуудай академиин хүтэлбэрилэгшэд суглаанай президиумдэ һууба.

СССР-эй Науканнуудай академиин президент академик А. П. Александров сессиие нээгээ.

СССР-эй Науканнуудай академиин вице-президент академик П. Н. Федосеев «КПСС-эй XXVI съезд шэнэ табан жэлдэ эрдэм наукын шиидхэхэ зорилгонууд тухай» гэһэн элидхэл хэбэ. Эрдэм наукые эршэмтэй түргэнөөр хүгжөөнгүйгөөр шэнэ общество байгуулхын аргагүй гэжэ коммунистнуудай партийн өөрынгөө ехэ хүралдаан дээрэ үшөө дахин тэмдэглээ. Арадай ажахын бухы һалбаринуудые эрдэм, техникын түрүү шатануудта дэбжүүлхэ шухала гэжэ съезд зааһан байна, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Энэ заабаринь эрдэм техникын түйлалтануудые социализмын үлэмжэ бүлюу талантнуудтайнь нягтаар холбохо түүхэтэ зорилгынь тодорхой хараа болоно.

Мүнөө сагай улаасхоорондын байдалые, дэлхэйн революционно хүдэлөөе элидхэлшэ марксистско-ленинскэ хараа бодолой үндэһөөр тайлбарилан шэнжэлээ. Партийн тодорхойлһон амгаараа байдалай үнэхөөрөө энэрхы зорилготой программые совет эрдэмтэд бүрин һайшаана, нэн зүрхэнһөө дэмжэнэ. Ядерна хосорол зайсуултын али тухай шухала байһые элирүүлэн тодоруулха улаасхоорондын хүндэтэй комитет эмхидхэхэ тухай Л. И. Брежневэй дурадхалые Науканнуудай академиин хамтын суглаанай нэгэ һаналтайгаар һайшаахань дамжаггүй.

Элидхэлшын хэлэһэнэй ёһоор, ехэ эрдэм наука теоретическэ зорилгонуудые тодорхойлон хараалхатаяа хамта арадай ажахыда ажалай хүсэн ба мүнгэ зөөриин улам ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байһые арбан нэгэдэхи табан жэлдэ дүүрэн хангажа шадаха, хангаха ёһотой. Заха холын ошохонь бэрхэтэй нютагуудтахи түлишын, элшэ хүсэнэй ба түүхэй эдүүдэй шэнэ нөөсэнүүдые бэдэрэлгэ онсо шухала хэрэг боложо байнхай.

Академик П. М Федосеев ойрын арбан жэлэй турша соо үндэһэн эрдэм наукын хүгжэхэ гол шэглэлнүүдтэ тогтон, тодорхойгоор тайлбарилба.

СССР-эй Науканнуудай академиин Президиумэй ахамад эрдэмтэ секретарь академик Г. К. Скрябин -1980 ондо Науканнуудай академиин эрхилһэн ажал ябуулга тухай элидхэл хээ

Сессидэ хабаадагшад элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэжэ захалба.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиндхэдэринүүдые дэлгэрүлхын төлөө

БАРИЛГАШАДАЙ ҮГЭ БАТА

«БАМ-ай барилга үргэлжэлүүлхэ» гэһэн шиндхэбэри партийн XXV съезд дээрэ баталагдаһан юм. Энэ ехэ хараа зорилгонуудые бодото дээрэнь бэлэдүүлхын тула совет арад түрэл Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро тон ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев БАМ-ай барилгашадай, партийна, профсоюзай, комсомолой организациннуудай ажал хүдэлмэрие үндэреер сэгнэжэ, халуунаар амаршалаа бэлэй. БАМ-ай барилгашад энэ амаршалгада харюу болгон, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байха юм.

Буряадай участогай барилгашад арбадахи табан жэлэй туршада бага бэшэ ажал хэжэ, БАМ-ай барилгада ехэ хубитаяа оруулаа. Хүдэлмэришэд социалис мүрысөө үргэн дэлгэрүүлгээр эмхидхэжэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлэ. «Байгал-Амарай түмэр зам барилсаһанай түлөө» медальяар Буряадай участогай 500 гаран хүдэлмэришэд шагнагдаһан байха юм.

Ямаршье бэрхэшээлнүүдһэ айхагүй, ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ мэргэжэлтэй хүмүүжэн олошоржо байнхай. Эдэнэр БАМ-ай барилга болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Байгалай тоннель малтадаг 12-дохи, 19-дэхи, 21-дэхи отрядуудэй коллективүүд арбадахи табан жэлэй туршада эдэбхи үүсхэлтэйгээр, эршэтэй шангаар ажаллажа амжалтануудые түйлаа. Буладһаа хатуу гранит шулуу үрэмдэн, эдэнэр метр метрээр ураг-шаа дабшажа, тоннель болон штольни малтаа. Бэрхэ проходчигууд урган гараа. Социалис Ажалай Герой В. Р. Толстоухов, арбадахи табан жэлэй дүнгеер Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Ю. Д. Бордаченко, Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһан Л. И. Базалий болон бусад залуушуулые проходчигой хүнгэн бэшэ мэргэжэлдэ һургажа, хүмүүжүүлээ.

Шадамар проходчик Ю. Д. Бордаченкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Байгалай тоннель малтаха даабари партийн XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын түлөө тэмсэжэ захалаа бэлэй. Буряадай участогай булта барилгашад энэ һайн һайхан үүсхэлыень дэмжэһэн юм. Мүнөө энэ бригадын гэшүүд Кичерэһээ эүүлжээ Шэнэ Уоян тээшэ түмэр харгын рельс табижа байна. «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо тэрэ хүртэхэл ёһоороо хүртөө һэн.

Һайн бэлэдхэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд үнэн сэхээр, оролдосотой бэрхээр барилга хэжэ, Хойто Байгалай районой шэнжэ шарайе хубилгана. Арбадахи табан жэлэй туршада 700 гаран километр авто-харгы баригдаа, 12 участок дээрэ ажаллажа байдагаа мэдэрнэ. Иимэһээл арга боломжонуудаа сүм хэрэглэхэ, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ эрмэлзэнэ. Тус бригадын коллектив «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын түлөө тэмсэжэ захалаа бэлэй. Буряадай участогай булта барилгашад энэ һайн һайхан үүсхэлыень дэмжэһэн юм. Мүнөө энэ бригадын гэшүүд Кичерэһээ эүүлжээ Шэнэ Уоян тээшэ түмэр харгын рельс табижа байна. «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо тэрэ хүртэхэл ёһоороо хүртөө һэн.

Һайн бэлэдхэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд үнэн сэхээр, оролдосотой бэрхээр барилга хэжэ, Хойто Байгалай районой шэнжэ шарайе хубилгана. Арбадахи табан жэлэй туршада 700 гаран километр авто-харгы баригдаа, 12 участок дээрэ ажаллажа байдагаа мэдэрнэ. Иимэһээл арга боломжонуудаа сүм хэрэглэхэ, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ эрмэлзэнэ. Тус бригадын коллектив «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын түлөө тэмсэжэ захалаа бэлэй. Буряадай участогай булта барилгашад энэ һайн һайхан үүсхэлыень дэмжэһэн юм. Мүнөө энэ бригадын гэшүүд Кичерэһээ эүүлжээ Шэнэ Уоян тээшэ түмэр харгын рельс табижа байна. «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо тэрэ хүртэхэл ёһоороо хүртөө һэн.

Һайн бэлэдхэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд үнэн сэхээр, оролдосотой бэрхээр барилга хэжэ, Хойто Байгалай районой шэнжэ шарайе хубилгана. Арбадахи табан жэлэй туршада Буряадай участогай барилгашад асари ехэ ажал хэхэ даабаритай. Байгша ондо үнгэрһэн жэлэйхиһээ 20 миллион тухэригөөр ехэ барилга хэгдэхэ юм. Түмэр замай рельс Кичерэһээ Янчукан хүрэтэр, 150-яад километр зайда табигдаха. Энэ даабари дүүргэхын тула 60 гаран түмэр замай хүүргэнүүд баригдаха, олон мянган кубометр хайр шорой зөөгдэжэ, түмэр замай далан бэлдэгдэхэ, барилгашадай дунда мэдэгдэжэ. Холын Украинаһаа БАМ-ай барилгада хабаадалсахаар ерэһэн энэ залуу барилгашан Эрхүүгэй, Буряадай участогуудта ажаллажа, баян дүршэлтэй болоо.

А. В. Бондариин бригадын коллектив тон харюусалгатай гүүр, зунай халуундашье ажалай эршэ һуладанагүй. Залуушуул хаба шадалаа гамнангүйгөөр барилга хэжэ, даабаряа үлүүлхын тула оролдоно.

Ороной олохон область, хизаарнуудһаа ерэһэн 60 гаран яһанай түлөөлэгшэд эбтэй эетэйгээр, нэгэ һанал бодолтойгоор барилга хэжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада Буряадай участогай барилгашад асари ехэ ажал хэхэ даабаритай. Байгша ондо үнгэрһэн жэлэйхиһээ 20 миллион тухэригөөр ехэ барилга хэгдэхэ юм. Түмэр замай рельс Кичерэһээ Янчукан хүрэтэр, 150-яад километр зайда табигдаха. Энэ даабари дүүргэхын тула 60 гаран түмэр замай хүүргэнүүд баригдаха, олон мянган кубометр хайр шорой зөөгдэжэ, түмэр замай далан бэлдэгдэхэ, байрын гэрнүүд, стоселок ербын бодоо. Электрын элшэ хүсэ дамжуулха ЛЭП-220 тухэлэй лини Северомуйск хүрэтэр татагдаба. Байгалай эрьеын, Хойто Муяын тоннельнүүдые малтаха хүдэлмэри хүрдэн түргэнөөр хэгдэжэ байна. Тоолохо болоо һаа, олон даа.

Сэбдэг хүйтэн хойто дайдада эршэтэ ажал орьёлон бусална. Үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, һалхи шуурган соолово, магазинууд баригдаха.

Байгша оной түрүүшын хоёр һарын даабари болзорһоонь урид февралиин 23-да дүүргэхэ гэһэн уялгаяа Буряадай участогай олонхи хүдэлмэришэд бэелүүлээ. Барилга - хабсаралгын 607-дохи, 651-дэхи, 581-дэхи поезднуудай, тоннельнэ 16-дахи, 12-дохи, 19-дэхи отрядуудай, хүүргэ баридаг 52-дохи отрядай, оньһожоруулагдамал 138-дахи, 135-дахи, 139-дэхи колоннонуудай коллективүүд КПСС-эй XXVI съездэ зорюулһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Ажалай түрүүшүүлһээ жэшээ абаһан бэшэшье олон хүдэлмэришэд хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Би БАМ-ай барилгада 1974 онһоо хабааданалб. Энэ хугасаада самсаал сабшалсааб, авто-харгы барилсааб, Северо-байкальск поселогой (мүнөө город) һуури табилсажа, нилээд олон гэрнүүдые бодхолсооб. Үнгэрһэн жэлэй зун «Комсомолец Бурятии» отрядай гэшүүдтэй хамта холын Баунтын районой Таксимо нютагта буужа, хүдэлмэришэдэй посёлок барижа эхилээ һэмди. Богони болзорой туршада ехэ ажал хэгдээ. «Комсомолец Бурятии» отрядай гэшүүд байрын гэрнүүдые, столово, магазин, котельнэ, овощ хадагалха склад барла. Эдэнэр залуу наһанай зали бадаруулан эмхитэйгээр ажаллана. Хүхюун соготой, ажалша бэрхэ, тон эдэбхитэй хүбүүд, басагадтай ажаллахада урматай байдаг. Эдэнэртэ зүбшэл заабари хэлэжэ, дахуулхадаш ехэл дуратай юм.

БАМ дээрэ ёһотойл ерээдүйн бэрхэ мэргэжэлтэд урган гарана. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхал байха. Би залуушуулһаа дутангүйгөөр хүдэлхэ гэжэ яһалал оролдодогби. Намайе Ленинэй орденоор СССР-эй Верховно Советэй Президиум шагнаа юм. Манай түрэл Коммунис парти, совет гүрэн юрын хүдэлмэришэнэй ажал хэрэг, бэйдал һуудал тухай тон ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Энээнэй гэршэ — намда, юрын барилгашанда, Ленинэй орден барюулагдаба ха юм. Баяр дээрэ баяр, зориг дээрэ зориг нэмэжэ, үшөөл залуу болоһон шэнгеэр һанагдана. Саашадаа үшөөл шангаар ажаллажа, залуушуулые һурган хүмүүжүүлжэ, БАМ-ай барилга болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб.

Партийн эзлжээтэ XXVI съездын урда БАМ-ай барилгашад орден, медальнуудаар, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдажа урмашаба. «Бидэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада БАМ-ай барилгые дүүргэхэл байхабди» — гээд эрид шиндэнгеэр хэлэнэбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэшьебди.

Л. ГОРДЕНКО,
барилга-хабсаралгын 670-дахи поездын барилгашан.

Совет орон дотор

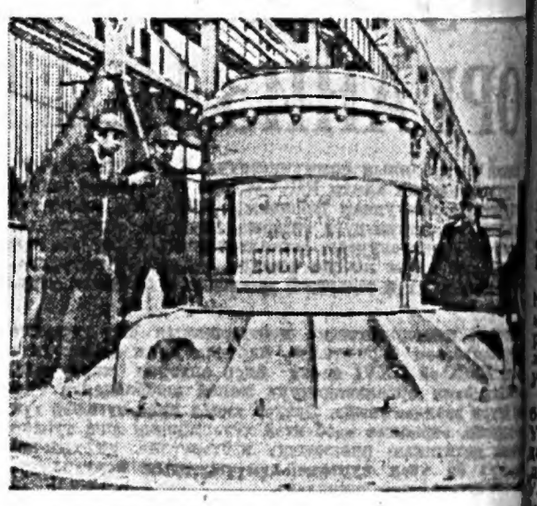

УКРАИНЫН ССР. «Новокраматорско машина бүдүүн завод» гэжэ үйлэдбэрнин нэгэдэлые заводуудаа вод гажа нэрлэдэг юм. Эндэ бүтээгдэн гаргагдаһан катна станууд, ашагта малтамал буталдаг машинууд, роторно комплексууд, алхалдаг экскаваторнуудаа, орёо оньһон түхеэрэлгэнүүд манай орон дотор, мүн лын саанахи оронуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг юм. Кий эй XXVI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жалгаа Краматорско заводой хүдэлмэришэд „ашагта малтамал буталдаг тээрмэнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө хоёр дүй уридшалан дүүргэбэ. Эдэ түхеэрэлгэнүүд аха дүй Мүнхэ лой Арадай Республика эльгээгдэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэлэн продукци.

ТАСС-ай фотохроника

ШЭНЭ ЛАЙНЕР НИИДЭДЭГ БОЛОБО

СТАВРОПОЛЬ. Эндэһээ Москва хүрэтэр ниидэхэ саг нэгэ хахад шахуу дахин хоробо. Агаарай замаар ИЛ-18 түхэлэй самолёдой орондо ТУ-154 гэжэ агаарай лайнер ниидэжэ эхилээ. Ставрополиин аэропортдо тэрэнэй ниидэлгэдэ һайнаар бэлдэнэн байна: дэгдэлгын болон буулгын талмай шэнэдхэн заһагдаа, ниидэлгые залан хүтэлхэ һайн аппаратура тодхон табигдаа юм. Ороной элдэб хото городуудһаа хизаарай нүгөөдэ томо аэропорт — Минеральные воды тээшэ зүг барижа ябаһан олон һууритай түргэн самолёдууд хизаарай түбтэ бууха аргатай болобо бшүү.

ЛУГОВОДУУДАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ВИЛЬНЮС. Литвагай ажахынүүд юрэ баримталагдалаг болзорһоо хоёр долоон хоногоор урид һайжаруулагдаһан сабшалан болон бэлшээри дээрэ минеральна үтэгжүүлгэнүүдые гаргажа эхилэнхэй. Литвагай таряан ажалай эрдэм шэнжэлтэй институтай эрдэмтэдэй туһламжаар районуудай агрохимическэ албануудай зохёоһон картограммые ёһоор түрүүшынхеэ хаа хаанагүй үтэгжүүлгэ тараагдана.

Хүдэлмэриин эхилхын урда тээ агрономууд-луговодууд болон оньһожоруулагдамал звенонуудай хүтэлбэрилэгшэд Шяуляйска районой «Науяс Гивянимас» колхоздо һуралсалай курса дүүргэһэн байна. Тэндэ түрүү дүй дүршэлэй республиканска һургуули хүдэлдэг байгаа. Тус схемэшье зохёогдонхой. Тобшолбол, бидэ тарялан дээрэнээ ороо̂но тарялнаа гаднна, тэжээлэй шэмэтэ ургамалнуудые ехээр тарнхаар хараалнабди. Тээд энэ зорилгоёо бэелүүлхэ болоходоол, «дээрэнээ» үгтэһэн заабаринуудһаа уламжалан тулгардаһабди. «Дээдын» захиргаанай хүтэлбэрилэгшэд бидэнэй зохёоһон схемые дэмжэхэнээ байха, хахалагдадаг бүхы газартаа ороо̂но ургамалнуудые тариха даабари үгэдэг заншалтай. Иигэжэл жэл бүхэндэ севообороднай мартагдажа, сэбэр паршье һайнаар бэлдэгдэнэгүй.

Газар үрэжэлөөрөө эл̂дэб янзын байдаг. Зарим газарта үтэгжүүлгэ бүхы нормын ёһоор оруулбал, горитой үргаса абтадаг. Харин хужартай, шабар хүрьһэтэй газарта ямаршье үтэгжүүлгэ гаргахада туһа болодоггүй гээшэ. Нимэ, ямаршье аша үрэгүй газар совхоздомнай бии. Жэшээлбэл, Түрэнтын 1060 гектар хужарлиг хүрьһэтэй газарһаа ямаршье ургаса абтадаггүй. Энэ газар анханда һөөг бүрааһанда дарагдаһан байгаа юм. Бидэ хэдэн жэлэй туршада сэбэрлэжэ хахалаа һэмди. Мүнөө эндэ ороо̂но ургамалнуудые тарнабди. Теэд ашаглагдаһанһаа хойшо энэ полиһоо гектарай ороодоол 3—4 центнер тарян хуряагдана.

Ороо̂но тарянай муугаар ургадаг энэ полидо олон жэлэй ногоо тарибал яһала аша үрэтэй байха һэн. Юуб гэхэдэ, олон жэлэй ногоо тарибал эндэнээ 15—20 мянган центнер һайн шанаргай үбһэ ядамаггүй хуряаха һэмди. Теэд манай һанамжые дэмжэнгүй бүруушаажа, ороо̂но тарян тариха даабари үгэнэ гэхэ гү, али ороо̂но ургамалнуудай тарилгые хорооно болохогүй гэнэ. Энэ тон буруу шиидхэбэри гэжэ һананаб. Юуб гэхэдэ, хэды ехэ һайн шанартай үрэнэ хужарлиг хүрьһэндэ булажа, хоо̂но һалана гээшэбибди. Тобшолоноор хэлэбэл, тарилгамнай сэбэр паартай, шэмэтэй тэжээлэй ургамалнуудые рихаар хубаарилагдаа байха ёһотой. Тэрэгүй һайн ургаса хэзээдэшье тахагүй.

Хабарай тарилгын ту ургаса хуряаха үедэ мэ заторнууд дуталдажа, хохидол ушаруулдаг. Б шуулые нютагжуулан гаха гээшэ тон шухала Теэд энэнние бэлэ тула гэр байрануудые бариха хэрэгтэй. Совхо най жэлдээ хоёр б 2—3 гэр баригдажа, лалгада үгтэнэ. Энэ үсөөн. Бултанай эрилг танагүй. Гэр байрагүй олон залуушуул районо гү, али город нүүжэ о Иигэжэл бидэ механи автомашинын жолоошо гэжэлтэй залуушуулы данаһан. Энээнние зүб шэнэ шиидхэхын тула нүүдые олоор бариха Манай Шитханай механизаторнууд арбан дэхи табан жэлэй түрг жэлдэ баян ургаса у хын тула горитой б хэжэ байнхай. Мүнөө на, техникэ заһабарилг лэг дундаа. Газар эл хэ машинануд, мүн с нүүд булта бэлэн болг Эдэ удэрнүүдтэ комбайн заһабарилагдажа эхи Тракторнууд хабарай гын урда тээ булта болгогдохо.

Энээнһээ гадна полиш шалан дээрэ гол, горо эхиндэ хүдэлмэри түлэ даа ябуулагдана. Мүнөө мянган кубометр тошо ляагдажа хүргэгдөө. дээрэ 200 гаран тонно ническа үтэгжүүлгэ, 80 но торф гаргагдаа. дуудта 3318 центнер ральна үтэгжүүлгэ хэд даһанхай.

Тэрэшэлэн эдэ удаа механизаторнуудай жэл шадабаряа дамж хээр тусхай курсада Бүхыдөө 68 механи мэргэжэлээ дээшэ байна. Тобшолон х баян ургасын түлөө горитой хүдэлмэри данал гээшэ.

«УРАЛ» — НАЙДАЛ МАШИНА

Ураалай автомобиль водто бүтээгдэнэ «4320» түхэлэй ашаа шинада Шанарай тэм гогдоо юм. Предприя тэгэн гаргадаг продукц гаран процентнь эрэ дын шанартай бай

Заводой коллектив жэлэй саада тэ нимэ машинануудые бүтээжэ эхилээ һэн. Т нэнһээ хойшо эгээл о шэр эрхэ байдалда туршагдажа, эрхим н нааа харуулһан бай сад тэхэлэй машина юугээрэ илгаатайб ашаанай шэнэ маши зельнэ двигателеэр данхай юм.

Мүнөө жэл предп гол конвейерһээ жэлэйхиһээ хоёр хаа олон машина гараха (ТА

ТАНИЛСАНА, ШУДАЛНА

ХЭЖЭНГЭ

«Первомайский» совхозой нэгэдэхи отделени бологшо Хөөрхэдэ КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь Д. Б. Цыдыпов ерэжэ, тус отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй хөөрэлдөө хэбэ. Тинхэдээ һаяхан боложо үгэрэһэн КПСС-эй XXVI съездын материалнуудай гол удхые нютагай хүн зондо тайлбарилан ойлгуулаа. Мүн малшадай абаһан социалис уллганууудай хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай тогтобо.

Тус хөөрэлдөөнэй һүүлээр отделение эрхилэгшэ Д. Д. Жамбалов, малшадай бригадир коммунист Ш. Х. Цыбжитов гэгшэд холуур байрладаг малшадта ошожо, КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд тухай хөөрэһэн. өөһэдынгөө бэелүүлхэ түсэбэй хэр дүүргэгдэжэ, түл түрэсын хэр абтажа байһан тухай хөөрэлдөө үнгэргөө.

Отделениин клуб соо пропагандист С. С. Содномов мүн лэ тиимэ хөөрэлдөө ниитэ зонтой үнгэргэһэн байна.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ.

МУХАР-ШЭБЭР

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй XXVI съезд дээрэ хэлэһэн элидхэлнүүдые колхозчинуудта ойлгуулха, шэнжэлүүлхэ, тэдэнние зүбшэн хэлсэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ, эрхилхэ зорилгоор «Искра» колхозой партбюро арбан лекторые томилбо. Социалис Ажалай Герой Е. В. Иванов. «Знание» бүлгэмэй гэшүүн А. И. Архипов болон бусад машинно-тракторна мастерской, гүүртэ, отарануудэ дээгүүр ябажа эхилэнхэй. Тинхэдээ энэ шухала хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандана.

В. ЯКОВЛЕВ.

ХЯАГТА

Наушки станциин үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэд КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые хүн зондо нэбтэрүүлэн ойлгуулха талаар ехэ хүсэл оролдолго гаргана. Энэ шухала хүдэлмэридэ 24 лектор, 23 политинформатор, 17 агитатор хабаадана. Наушки станциин начальник Л. М. Мокров, нефтебазын директор Н. Л. Хутаков, багшанар Н. Л. Кочнева, Л. Ф. Башенхаев гэгшэд онсо шалгарна. Гансал багшанарай коллектив 40 гаран лекци, хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

И. ПОЛЫНЦЕВ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Улаан-Удын горпромторгын магазинуудай коллективүүдтэ КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ эмхитэйгээршье, эдэбхитэйгээршье ябажа байнхай. Жэшээлхэдэ, № 1 магазинай 140 хүнһөө бүрндэһэн коллективтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэл уншалга үнгэргэдөө. Удаань шагнагшад энэ элидхэлые сүм дэмжэжэ байһанаа элирхэйлхэ зуураа, үндэр уялгануудые абажа. үшөө һайнаар хүдэлхэбди гэжэ мэдүүлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Ангара» магазинай коллективэй политинформатор, ВЛКСМ-эй гэшүүн Светлана Хошкоева нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлээр хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото

ХЭҺЭН АЖАЛНАЙ ХАРЮУТАЙ

Тээмэндэ манай түрэл Коммунис партийн XXVI съезд дээрэ парти болон арадай туйлаһан асари ехэ амжалтануудай дүнгүүд согсологдожо, коммунизм байгуулгын шэнэ хараа түсэбүүд тодорхойлогдоо һааб даа.

Би тэдэ үдэрнүүдтэ хонидоо хурьгалуулжа, хэды сүлөө тухагүй ажаллажа байбашье, сайгаа ууха, бага амарха забһартаа газетэ уншажа, телевизор хаража гү, али радио шагнажа, съездын материалнуудтай танилсажа байгааб. Түрүүн съездын нээгдэһэн үдэр бидэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлые шагнажа, ехэтэ һонирхообди, сэдьхэл зүрхээ ханаабди. Эдэ бүгэдые шагнажа, дуулажа байхада, улам урмашан ажаллаха, совет бүхы арад зоной бүтээжэ байһан ажалда хубитаяа оруулха дуран хүрэнэ.

Хонин ажалда хүдэлжэ эхилһээр хори шахуу жэл боложо байнаб. Энэ хугасаада дааһан ажалдаа дүршэл шадабаритай боложо, жэл ошохо тума хүдэлмэриингөө үрэ дүнгые бага багааршье һаань шадалаараа дээшэлүүлжэл байнхайб. Илангаяа арбадахи табан жэлэй эгээн эрхим дүнгүүд туйлагдаа. Бүхылэнь хурьгадые абаха, ноо̂но хайшалха, хурьгадые эхэнээнь һалгаатараа шэгнүүрьень нэмээхэ табан жэлэйнгээ түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргээб. Энэ минии ехэ баяр, Эхэ орондоо бариһан ажалаймни бэлэг гээшэ.

Түл олоор абаха, ноо̂но ехээр хайшалха хэрэг хонишодой өөһэдынь һайнаар оролдохын хажуугаар, эгээн түрүүн үбһэ тэжээлнээ баһал ехээр дуллыдадаг гэжэ хэлэхэ байнаб. Эндэ нэгэ иимэ жэшээ дурдалтай. 1978 онд манай колхоз элбэг баян таряа, үбһэ тэжээл хуряажа абаһан юм. Тэрэ үбэлдөө хонидоо дээшэлүүлэгдэһэн рационоор эдээлүүлжэ гараа һэмди. Эрхим дүнгүүдшье туйлагдаа һэн. Би өөрөө зуун эхэ хонин бүриһөө 113 хурьга абаһан, хонин бүхэнһөө 5,3 килограмм ноо̂но хайшалһан хүм.

Үбэлжэлгэдэ хонидоо һайнаар таргалуулжа оруулхада һайн. Тобир тарганаар үбэлжэһэн хонидноо тобир, сула бэтэй, шэрхи һайн түл, элбэг ехэ ноо̂ноншье абтадаг. Илангаяа зундаа - намартаа һайн ногоотой бэлшээринүүдые бэдэржэ гү, али хуряагдаһан сабшалан болон тарялан дээгүүр хонидые үгөөнэй бүрэнхыһөө, үдэшын хараныхы болотор адуулхада һайнаар таргалдаг, хүсэ шадал гүйсэд абадаг. Бидэ намартаа орой болотор хонидоо бэлшээридэ адуулдагбди. Хонид тарган байхадаа һубайрдаггүй.

Энээнтэй хамта, хашаа байрануудаа һайнаар бэлдэжэ, дулаалжа, үбэлжэлгэдэ орохо хэрэгтэй. Хонидойнгоо байрые һайнаар дулаалаагүй һаа, хурьгадайнгаа нарайда хүйтэ абхуулжа үбдэхөөхэ, гарзалуулхадаа болохош. Колхознай энэ үнгэрэгшэ табан жэлдэ 1000 хонидой байха шэнэ байрануудые барижа, хонишодтоо ажаллахадань, яһала тааруу зохид болгоо гээшэ. Саашадаашье иимэрхүү байранууд үшөөл бариргдаха ёһотой.

Эхэ хонидой хурьгалха үедэ хонишодто эгээл сүлөө тухагүй, харюусалгатай болодог. Энээндэ нарин нягтаар бэлдэжэ, эхэ хонидые һайнаар эдээлүүлхэ, бүлеэн уһа уулгаха гэжэ оролдодогби. Би үхибүүдтэйгээ һэлгэлдэжэ байгаад, түхэреэн сүүдхэдэ байра соогоо байжа, хурьга абадаг, эдээлүүлдэгби.

Иигэжэ оролдожо ажаллаһанай ашаар лэ табан жэлэй туршада үндэр дүнгүүд туйлагдаа гээшэ. Теэд оролдожо хэһэн ажални, хүсэ хүлһэсэ гаргаһан юумэмни өөрыгөө дүүрэн харюулна гэжэ хэлэхэ байнаб. Бидэ совет хүнүүд өөһэдынгөө, Эхэ оронойнгоо аша туһада хүдэлнэбди. Мүнөө он жэл ошохо тума колхозоймнай, хүн зоноймнай һуудал байдал һайжарна. «Ажал хэһэн хүнэй амаа тоһодохо» арга боломжошье гүйсэд бии гээшэ. Би үнгэрэгшэ табан жэлдэ хэһэн ажалайнгаа түлөө жэлдээ дунда зэргээр 1900 гаран түхэриг салин абажа байгааб. Энээнһээ гадна, ноо̂но хайшалһанай түлөө нэмэлтэ, түлөөһэн болгогдожо, жэлдээ дунда зэргээр 1200 түхэриг намда үгтэнэн байна. Ушар иимэһээ һарадаа дунда зэргээр 260 гаран түхэриг абаная. Юрэдөө, салин хүлһэндэ гомдол үгы. Хүнэй ажаһуудалда хэрэгтэй бүхы юумэн манайда бии.

Колхознай хоёр-гурбан жэлэй саада тээ өөртөө томо гэр барихадамни ехэтэ туһалаа юм. Модыень отолжо зөөхэдэм туһалалсаха хүнүүдые, трактор, машина үгөө. Тэрэнээ барихадамни олон барилгашад ерэжэ хамһалсаа, торхыень ехэ түргэн бодхолсоо бэлэй. Һайнаар ажаллажа, үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябаһан хүн мүнөө сагта хэзээшье ядалдахагүй.

Билэ найман үхибүүдтэй айлайхибди. Эды олон үхибүүдые тэжээжэ, хубсалуулжа, һургажа, «гарынь ганзагада, хүлынь дүрөөдэ» хүргэхэ гээшэ урданай сагта айхабтар хүшэр хүндэ хэрэг байгаа. Теэд мүнөө манда түрэн түрэмнай тэдхэмжын мүнгэ үгэжэ байдаг. Энээнһээ гадна, гурбан үхибүүдни районой түбтэ интернадта түлөөһэгүйгөөр байгаад, һургуулида һурадаг юм. Энэнь ажалша хүндэ ехэ туһаламжа боложо үгэнэ.

Хүдэлмэришэ хүн хүндэтэй гэжэ зүб хэлсэдэг. Колхозоймнай ажалшадта «Урал» түхэлтэй мотоциклай үгтэхэдэ намда эгээн түрүүн худалдажа абахые дурадхаа һэн. Мүн ханада үлгэхэ гоё һайхан 900 түхэригэй хибэс оошоогүйгөөр абаа һэм. Амаралтада гарахадаа, курорт болон амаралтын байшангуудта ошожо эмарха түлөөһэгүй путёвкодошье хүртэдэгби.

Иигэжэ һанаа дүүрэн ябахадаа, улам зүрхэтэйгөөр, габшагайгаар ажаллангүй яахабибди. Саашадаа бидэ үшөө баян дэлгэрээр ажаһуудаг болохобди. Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө үшөө эршэмтэйгээр хүдэлхэб гэжэ мэдүүлнэб.

Б. ЮГДУРОВ,
Түнхэнэй районой «Маяк» колхозой хонишон, партийн гэшүүн.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ ҮНДЭР УРГАСАДА

ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГО ХЭРЭГТЭЙ

Һүүлэй жэлнүүдтэ таһалгаряагүй ган гасуурай бэрхэшээлэй ушарбашье, Баргажанай районой Шитханай совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Александр Яковлевич Чирковой хүтэлбэрилдэг коллективэй гэшүүд тэжээлэй болон ороо̂но ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула жэлэй дурбэн сагта горитой хүдэлмэри яһуулна. Бригадынгаа хажэ байһан ажал, мүн саашанхи зорилгонууд тухай Александр Яковлевич манаи корреспонденттэй уулзахадаа, дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн юм. Мүнөө тэрэнэй хөөрөөе уншагшадтаа дурадханабди.

Газар манай гол баялиг гэжэ дэмы хэлсэдэгүй байха. Газарайнгаа үрэжэл һайжаруулаад, хүсэд хүрэхөөр уһалаад, эрхим шанартай үрэнөөр тарилга хэзэ, хабарһаа намар болотор тарилгаяа эзэн ёһоор харууһалжа шадабалнай баян ургаса хэзээдэшье абтаха эзэргэтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ, тилангаяа үнгэрһэн табан жэлэй туршада манай бригадын механизаторнууд газар таряалангай культура дээшэлүүлжэ, ороо̂но болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса һайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулжа захалһан байна. Тиигэжэ мүнөө энэ ажалаймнай үрэ дүн тобойсо харагдажа захалаа гээшэ. Тодорхойлбол, нёдондо зундаа бидэ малай тэжээл яһала ехээр бэлэдхэнэн байнабди. Нэн түрүүлэн тэжээлэй шэмэтэ ургамалнууд нилээд ургасатай байгаа юм.

Адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гээшэ гансашье үхэршэдэй, хонишодой бэшэ, мүн ороо̂но таряа, тэжээлэй ургамалнуудые ургуулдаг механизаторнуудай гол зорилго болоно. Ушарынь хадаа ниитын адууһа малда шэмэтэ тэжээлэй ехээр бэлэдхэгдэбэл, һүн, мяхан хэзээдэшье элбэгжэхэ байна ха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ районоймнай ажахынуудта ороо̂но таряанай, хартаабхын, үбһэ ногооной, тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулха талаар нилээд дүршэһэн бригада, звенонууд яһала бии болонхой. Теэд эдэнэй түрүү онол арганууд үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Ямар ушарһааб гэбэл, олонхи ажахынуудта нүхэд ёһоной шалгалта һайнаар, саг соогоо ябуулагдахана болижо байна. Хэрбээ хоорондоо таһалгаряагүй айлшалалсажа, хэһэн ажалаа хоёр талаһаа наринаар шалгалсадаг байгаа һаа, түрүү онол аргануудыень заабол һонирхожо халан абахал һэн ха. Эдэ бүхы дутагдалнуудһаа уламжалан хүдөө ажахымнай һүүлэй жэлнүүдтэ эрид хүтжэнэгүй гээшэ.

Областной партийна XXXI конференци дээрэ газарай үрэжэл һайжаруулха талаар саашадаа хэгдэхэ хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдээ һэн. Эндэ хэлэгдэнэн шүүмжэлэлшье тон зүб гэжэ һананаб. Ушарынь хадаа бидэ гол баялиг болохо газараа эзэн ёһоор ашаглажа, тогтууритай баян ургаса үшөөл хуряажа шаданагүйбди. Илангаяа уһалагдаг газараймнай ургаса нилээд бага байһаар. Ямар ушарһааб гэбэл, нэгэдэхеэр, сабшалан таряалангай газар уһалха хүдэлмэреэ шухалада тоолонгүй, ёһын тэдыдэ, хайша хэрэгээр үнгэргэхэдөө ехэ ургаса абанагүйбди. Тодорхойлон хэлэбэл, газар уһалагшадай харюусалгань дээшэлүүлэгдээгүй гэхэ гү, али тэдэнэр ерээдүйн баян ургаса имаггал манай ажаһаа эхитэй гэжэ ойлгоногүй гээшэ.

Областной партийна XXXI конференци дээрэ газарай үрэжэл һайжаруулха талаар саашадаа хэгдэхэ хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдээ һэн. Эндэ хэлэгдэнэн шүүмжэлэлшье тон зүб гэжэ һананаб. Ушарынь хадаа бидэ гол баялиг болохо газараа эзэн ёһоор ашаглажа, тогтууритай баян ургаса үшөөл хуряажа шаданагүйбди. Илангаяа уһалагдаг газараймнай ургаса нилээд бага байһаар. Ямар ушарһааб гэбэл, нэгэдэхеэр, сабшалан таряалангай газар уһалха хүдэлмэреэ

ЗАЛУУ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ XI КОНФЕРЕНЦИИЕ УГТУУЛАН

ШЭНЭ ДАБААНАЙ МАНЛАЙ ӨӨДЭ

Те саг нэгэ газартаа байгаа гэжэ хэндэшье мэдэнэ.

Залуу бэшэгшэдэй конференциин болохо бүхэндэ би үзэгэлдэр байнан шэнэ ниирынгөө эгээн түрүүн хэлсэнэн конференциие ханаандаа оруулжа, зоригтой ехэ сэлмэг дэлюун, ехэ хүүжам болодог.

Нэгдэ табład оной эхин Бида бултадаа залуу-нэмди. Урдамнай ба-нигүй ехэ харгы, мү-ута мүнхэ наанан байнан шэнги бэлэй. Николай Дамдинов Сол-Ангабаев хоёртой хамта урда бэедэ байдаг 18-республиканска буряад нүргуулинаа (мүнөө-Улын 1-дэхи интернат нуулан) конференцидэ ха-ала түрүүлнхиеэ ерээ-бэдэн. Тиихэдэ Уран зо-холбоон Ленинэй «Бурят-Монголой «(Буряад үнэн») га-редакциин эзэлдэг но-модон гэрэй нэгэ бишы-ыалгые эзэлдэг байгаа. ... үедэ буряад литера-шэнэ эршэтэй долгин, үер мэтээр, эрьеы-ыхалан, урасхалыень ... ерэжэ байгаа.

...Цырен-Базар ..., Чимит-Рэгзэн Нам-..., Дамба Жалсараев, Чимитов, Арсалан ..., Барадий Мунго-Даша-Рабдан Батожа-Алексей Бадаев болон ... нэрэгүнгөөр мүнөө буряад литературые дур-байнаб?

... эдэнэрнай түрүүн ...луханууд, нэгэнниинь-ыгаан дээрээ энэ гэхэ ... байнан юм. Энэл үедэ Рабдан Батожабай ...ыа алдуу» гэжэ нэгэ ... эзэлжэ асаржа, айхаб-...ынатай зүбшэн хэл-...ынгөөгөө нэн. Даша-... Батожабай «Тооригт-...ыбы заяан» тухайдаа ... үедэ зүүдэлээшьегүй ... Гадна ондоо ямаршье ... туужануудые бэшээ-...ыг нэгэ газартаа бай-...ыг гэжэ хэндэшье мэ-...ыг.

Залуу бэшэгшэдэй конфе-...ыг болохо бүхэндэ би ...ыг үзэгэлдэр байнан шэн-...ыг нирынгөө эгээн түрүүн ...ыг конференциие ...ыг ханаандаа оруулжа, зо-...ыг ехэ сэлмэг дэлюун, ...ыг хүүжам болодог.

...ыг табład оной эхин ... Бида бултадаа залуу-...ыг нэмди. Урдамнай ба-...ыг нигүй ехэ харгы, мү-...ыг ута мүнхэ наанан ...ыг байнан шэнги бэлэй. ...ыг Николай Дамдинов Сол-...ыг Ангабаев хоёртой хамта ...ыг урда бэедэ байдаг 18-...ыг республиканска буряад ...ыг нүргуулинаа (мүнөө-...ыг Улын 1-дэхи интернат ...ыг нуулан) конференцидэ ха-...ыг ала түрүүлнхиеэ ерээ-...ыг бэдэн. Тиихэдэ Уран зо-...ыг холбоон Ленинэй ...ыг «Бурят-Монголой ...ыг («Буряад үнэн») га-...ыг редакциин эзэлдэг но-...ыг модон гэрэй нэгэ бишы-...ыг ыалгые эзэлдэг байгаа.

...ыг үедэ буряад литера-...ыг шэнэ эршэтэй долгин, ...ыг үер мэтээр, эрьеы-...ыг ыхалан, урасхалыень ...ыг ерэжэ байгаа.

...ыг Цырен-Базар ..., Чимит-Рэгзэн Нам-..., Дамба Жалсараев, ...ыг Чимитов, Арсалан ..., Барадий Мунго-Даша-Рабдан Батожа-Алексей Бадаев болон ...ыг нэрэгүнгөөр мүнөө буряад литературые дур-...ыг байнаб?

...ыг эдэнэрнай түрүүн ...ыг луханууд, нэгэнниинь-...ыг ыгаан дээрээ энэ гэхэ ...ыг байнан юм. Энэл үедэ ...ыг Рабдан Батожабай ...ыг ыа алдуу» гэжэ нэгэ ...ыг эзэлжэ асаржа, айхаб-...ыг ыгатай зүбшэн хэл-...ыг ынгөөгөө нэн. Дашаа-...ыг Батожабай «Тооригт-...ыг ыбы заяан» тухайдаа ...ыг үедэ зүүдэлээшьегүй ...ыг Гадна ондоо ямаршье ...ыг туужануудые бэшээ-...ыг

дүйл нэн. Эөм дээрээ лейтенантын алтан погонтой Дамба Жалсараев «Медаль» гэжэ түрүүшынгээ шүлэг ородхэлэн дээрэ асараад, түрүүшын хамтын ном соо хэблүүлээ нэн. Сэрэгэй албанаа ная табигдаһан Арсалан Жамбалон поездноо бууһаар, старшинагай погон зүүһэн шинельтэеэ Буряадай радиокомитедэй гэртэ сэхэ орожо ерээд, хармаанаа бамбагар дэбтэр гаргажа, микрофондо уншаагша нэн. Барадий Мунгонов шүлэгөөр бэшэнэн «Ангуушан» гэжэ поэмын хэнэг альманахта хэблүүлээд байхадаа, «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ роман тухайгаа ородоо бодоодүй, эхин замдаа ябаа.

Зүгөөр эдэ нүхэднай бултадаа үргэн ехэ ажабайдалай олон ондоо булангуудыа сугларжа, ами наанай дабтагдашагүй халуун ольные, үнэр амтые, омог залуугай урма зориг асаржа ерэнэн байгаа. Үзэнэн харанаа, бодоноо бодолоо ухаандаа буйлуулжа, саарнан дээрэ нэбтэрүүлэн гаргаха дүйдүршэл эдэнэртэ дутадаг нэн. Теэд ахамад Хоца Намсараев түрүүтэй манай мэдээжэ Цэдэн Галсанов, Жамса Тумунов, Дольён Мадасон, Бато Базарон, Шираб Нимбуев, Чимит Цыдендамбаев болон бусад—эдэ залуу нүхэдөө хүндэтэй дээрэ үгтажа, алдуу эндүүгүдыень ойлгуулжа, наан наханние үрсэжэ, саашанхи үргэн замдань гаргаа нэн.

Дайнай нүүлдэ нигэжэ шэнэ долгин, шэнэ шэнжэ шанар манай литературада ерээ бэлэй.

Мүнөө нимэ шэнэ долгин, үдэр, жэл бүхэндэ нэмэжэ байна. Нүүлэй зургаан жэлэй туршада СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд боложо, аяар арбан долоон хүн абтаа.

Үшөө хэдэхэн жэлэй саана Сергей Цырендоржиевай, Балдан Ябжановай, Владимир Митыповэй, Доржи Эрдынеевэй, Ким Балковай, Ардан Ангархаевай, Галина Раднаевагай, Баир Дугаровай болон бусадай нэрэнүүд хэндэ юун гэжэ хэлэжэ үгэхэ байгааб? Мүнөө мүн лэ эдэ нэрэнүүдгүйгөөр буряад литературынгаа саашанхи замыс, мүнөөдэр боложо байнан хүгжэлтыень яашье ойлгохын аргагүйл.

Мүнөө эдэл нүхэднай энэ болохоёо байнан хуралдаан —залуушуулай арбан нэгэдэхи конференциин үедэ залуу нүхэдэйнгөө зохёолнуудые семинарнууд дээрэ хаража үзэхэ, өөрэдынгөө дүй дүршэлтэй танилсуулха байна.

Нүүлэй үедэ буряад литературада залуу уран зохёолшодой шүлэгүүдэй, рассказуудай, туужануудай, романуудай номууд олоор гарахай. Урдань эхилэн бэшэгшэдэй олонхинь бэлэн хэблэгдэнэн номуудые бэшэ, харин имагтал гараар бэшэгдэнэн дэбтэрнүүдые асардаг байнан наань, мүнөө залуушуул ганса Улаан-Үдэдэ бэшэ, Москвада болон бусад городуудта хэблүүлэгдэнэн номуудые асараад, урдашни стол дээрэ пас гэтэр табидаг болонхой.

Нүүлэй үедэ залуу уран зохёолшодой бэшэнэн бүтээлнүүд сооноо Владимир Цырновэй, Владимир Лубсановай, Михаил Батоннай, Владимир Тулаевай, Цыдып Цырендоржиевай, Баатар Батоевой зохёолнууд Байи шанартай гэжэ нанагдана.

Мүнөө уран зохёол бүхэнэй үнэн шанар хадаа ганса пүсхэгэрөөр бэшэгдэнэнгээ болохогүй байна. Мүнөө үедэ хэниешье ямаршье нүргуули, эрдэм мэдэсээр ганхуулхагүйш. Залуу уран зохёолшо бүхэн нэн түрүүн ажабайдалай алтан нүданые оложо бариха гэнэн ехэ зорилго урдаа табиха ёнотой. Зүгөөр залуу уран зохёолшодой буряад хэлэн дээрэ шанарайнгаа талаар тон найнаар бэшэгдэнэн зохёолмир Митыповэй, Доржи Эрдынеевэй, Ким Балковай, Ардан Ангархаевай, Галина Раднаевагай, Баир Дугаровай болон бусадай нэрэнүүд хэндэ юун гэжэ хэлэжэ үгэхэ байгааб? Мүнөө мүн лэ эдэ нэрэнүүдгүйгөөр буряад литературынгаа саашанхи замыс, мүнөөдэр боложо байнан хүгжэлтыень яашье ойлгохын аргагүйл.

Мүнөө эдэл нүхэднай энэ болохоёо байнан хуралдаан —залуушуулай арбан нэгэдэхи конференциин үедэ залуу нүхэдэйнгөө зохёолнуудые семинарнууд дээрэ хаража үзэхэ, өөрэдынгөө дүй дүршэлтэй танилсуулха байна.

Нүүлэй үедэ буряад литературада залуу уран зохёолшодой шүлэгүүдэй, рассказуудай, туужануудай, романуудай номууд олоор гарахай. Урдань эхилэн бэшэгшэдэй олонхинь бэлэн хэблэгдэнэн номуудые бэшэ, харин имагтал гараар бэшэгдэнэн дэбтэрнүүдые асардаг байнан наань

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ХАНИ ҺАЙХАН ДУУН

КПСС-эй XXVI съездын шидхэбэринүүдые бэлүүлэн, «Искусствын ажал ябуулагшад — хүдөөгэй ажалшадта» гэһэн уряа доро уран зураашад, артистнар, композиторнууд Улаан-Үдэдэ ойрохон оршодог районуудта гараһан юм. Улаан-Удын, Кабанскын, Сэлэнгын, Загарайн районуудай ажахынуудай хэдэн зуугаад ажалшадые тэдэнэр хоёр үдэрэй туршада хангаа. Онсолбол, Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ, Гүрэнэйород драматическа, Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрнуудай, Уран зураашадай болон Композиторнуудай холбооной, хүгжэмэй, соёл-гэгээрэлэй училищинуудай, Зүүн Сибириин соёлой институдай коллективүүд тус хэмжээ ябуулгада хабаадаа.

Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной правленин харюусалгата секретарь Б. О. ЦЫРЕНДАШИЕВТАЙ манай корреспондент уулзажа хөөрэлдэнэн байна.

— Базар Очирович, «Искусствын ажал ябуулагшад — хүдөөгэй ажалшадта» гэһэн уряа доро үнгэрэгшэ уулзалгануудта Танай Композиторнуудай холбоон эдэбхитэйгээр хабаадаа гэжэ мэдэнэбди. Хаагуур ябажа, хэдтэй уулзаһанаа хөөрэжэ үгыт.

— КПСС-эй XXVI съездын делегат, РСФСР-эй арадай артист Дугаржап Цыренович Дашиевтай Загарайн районой Эрхирэгэй совхозоор ябаабди. Эрхирэгэй совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Даржаев Эрдэни Дондупович биднине схэ һайнаар угтажа абаад, ажахытаяа танилсуулаа. Совхозой түбэй фермын һаалишадтай уулзабабди. Дугаржап Цыренович партиин съезд тухай схэ һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө, үнгэрөө даа,— гэжэ Б. О. Цырендашиев хөөрэбэ.— 400 үнеэд түбэй фермэдэ тоологдоно. Тэжээлээр хангагданхай. Үнеэдээ эдеэлүүлхыень хараабди. Юһэн һара соо бэлшээгдэнгүй, хүнэй гараар байдаг үнеэд яһала барагаар харагдана. Үнеэдэй байра соо сэбэр.

— Һаалишадай дунда залуушуул олон байна. Хүгжэмдэ, һайхан дуунуудта схэ дуратай зон гэжэ элирээ. Улаан-Үдэдэ дүтэ байдагшье һаа, город ошожо, концерт наада, театр хараха сүлөөмнай болодогүй гэжэ һаалишад гомдоно. Тинмэнээ радио, телевиденеэр дамжуулагдадаг буряад концертын сагые схэ болгог лэ гэһэн дурадхад тэдэ оруулна. Тэрэ дурадхалыень «Буряад үнэнөөр» дамжуулан, радио, телевиденин комитедэй хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгаха хүсэлтэйб. Юундэб гэхэдэ, имагтал Эрхирэгэй совхозой түбэй фермын һаалишадай бэшэ, мүн хүдөө нютагаймнай бүхы малшадай ажал нилээдгүй хүндэ байна. Тэдэниие буряад зохёолшодой уран үгөөр, буряад хүгжэм дуугаар ажалдань зоригжуулха хэрэгтэ радио, телевидени бага бэшэ үүргэтэй бшуу,— гэжэ тобшолоод:

— Республикын Композиторнуудай холбооной правленин түрүүлэгшэ Сергей Степанович Манжигеев залуу дуушан Григорий Багадаевтай хамта энэл районой «Дружба» совхозой ажалшадтай уулзаһан байна. Тэдэнэй уулзалга баһал һонёор үнгэрһэн һургаагтай, — гэжэ Б. О. Цырендашиев нэмээ.

— Базар Очирович, партиин съездын һүүлээр Буряадаймнай композиторнууд ямар түсэбтэй байна гээшэб?

— Түсэб схэ юм ааб даа. Хүн бүхэн өөр өөрын түсэбтэй байха. Хэн нэгэн оперо гү, али шэнэ балет бэшэжэрхихэ һанаатай. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэгдэһэн тоосоото элидхэл соо зохёохы ажалтан тухай, бидэнэй зорилго тухай тодорхойгоор хэлэгдээ гүб даа. Би өөрөө шэнэ дуунуудые бэшэхэ хүн аабзаб. Инструментальна зохёолнуудыешье бэшэхэ һанаан бии. Ондоошье жанрта туршахада яахаб. Юрэдөө, үе сагайнгаа амисхалые харуулһан ямаршье томо зохёол бүтээгээ һаа, арад зонойнгоо урда үшөөл үритэйб гэжэ һанажа ябаха ёһотойбди.

Наада зугаагаар элбэг энэ һайндэртэ хотынгоо ажалшадые олоор асаржа сэнгүүлхын тула нэгэдэхи автотранспортна предприяти Советүүдэй, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй Алдар Солын талмайшуудаа, Банзаровай нэрэмжэтэ үйлсэнөө тусхай экспресс-автобусуудые, мүн таксинуудые хойно хойноооонь ябуулжал байгаа гэжэ һайшаан тэмдэглэмээр. Игаабарита дулаан үдэрые һамбааша-лһан түрэлхид, үхибүүд, залуушуул үбэлые үдэшэлгын һайндэртэ тиигэжэ олоороо хабаадалсаха аргатай болобо ха юм.

Столовонуудай трестнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд айлшадаа үгтан абажа, шараһан мяхаар, зөөлөн блины, сагаан хилээмээр, саморварай халуун сайгаар хүндэлөө.

Байгалай үмэнэхи үбэлые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан схэ һайндэр үдэрэй 12 часһаа эхилбэ. ...Музейн талмай дээрэ эмхидхэгдэһэн тусхай ёндэр дээрэ Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнүүд Ольга Сланина Светлана Сидорова гэгшэд Үбэл Хабар хоёр боложо наадаһан байна. Тиихэдэ энэл институдай нэгдэхи курсын студентнүүд Надежда Эрдынеева, Владимир Нилин, Людмила Морозова, Анатолий Афонников, Иван Кауротюков, Константин Серебренников гэгшэд Жабар үбгэнэй, Саһан хүүхэнэй, хабарай һарануу — Март, Апрель. Майн рольнуудые уран гоёор, наада зугаа түгэсөөр гүйсэдхэжэ, суларагшадай зүгһөө халуун альга ташалгаар угтагдаа. Гоё һайхан зүүдхэл шэмэгтэй хубсаһа хунар үмдэһэн эдэнэр ирагуу хүгжэмэй аялга доро зэргэшээ мори хүллэһэн шарга соо һуунхай ендэр хүрэтэр хатаруулан ерэжэ, наада зугаатайгаар, аяг, маяттайгаар сугларагшадые амаршалаа.

Байгаалиин элшэн сайд — хүндэтэ айлшадайнгаа урда хотын предприяти, эмхи зургаануд, үүргүлинууд, институдуудай уран һайханай коллективүүд бэлиг шадабаряа харуулжа, һайндэрэй оршоние зугаа наадаар дэбэргээ. Жэшээнь, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент, «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамблиин дуушан Даши-Нима Токтохоев монгол болон яхад арадай аялгануудые хонгёо һайхан хоолойгоороо хангюурдажа, хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл ханааба. Элэнэрһээ гадна, шэлэй заводой ба нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ Соёлой ордоной уран һайханай коллективүүдэй, Буряадай худөө ажахын институдай, «Алтан Булаг» гэжэ хатар, дуунай арадай ансамблиин артистнар сугларагшадта илангаяа ехээр һайшаагдаа. Ендэр дээрэ болоһон эдэ бүхы наада зугаае Буряадай АССР-эй нэгэдэмэл музейнүүдэй генеральна директорэй орлогшо В. Ц. Гунзынов шадабаритайгаар хүтэлбэрилөө. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ, үнэрэгхэ хэрэгтэ Улаан-Удын горсоведэй соёлой таһаг, амаралтын үдэрэй штаб, этнографическа музейн хүдэлмэрилэгшэд ехэ хубитаяа оруулаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һайндэрэй үедэ.

Авторай фото.

„БАЯРТАЙ, ҮБЭЛНАЙ!“

Энэ хэзээ хэзээнэйхиһээ дулаан үдэр Дээдэ Онгостойн этнографическа музей шадар хүн зон хүлгөөтэй байба. Юуб гэхэдэ, заншалта болоһон Байгал шадарай шэмэрүүн хуйтэн үбэлые удэшэлгын һайндэр болохо гэжэ соносхогдоһон байгаа бшуу.

Наада зугаагаар элбэг энэ һайндэртэ хотынгоо ажалшадые олоор асаржа сэнгүүлхын тула нэгэдэхи автотранспортна предприяти Советүүдэй, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй Алдар Солын талмайшуудаа, Банзаровай нэрэмжэтэ үйлсэнөө тусхай экспресс-автобусуудые, мүн таксинуудые хойно хойноооонь ябуулжал байгаа гэжэ һайшаан тэмдэглэмээр. Игаабарита дулаан үдэрые һамбааша-лһан түрэлхид, үхибүүд, залуушуул үбэлые үдэшэлгын һайндэртэ тиигэжэ олоороо хабаадалсаха аргатай болобо ха юм.

Столовонуудай трестнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд айлшадаа үгтан абажа, шараһан мяхаар, зөөлөн блины, сагаан хилээмээр, саморварай халуун сайгаар хүндэлөө.

Байгалай үмэнэхи үбэлые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан схэ һайндэр үдэрэй 12 часһаа эхилбэ. ...Музейн талмай дээрэ эмхидхэгдэһэн тусхай ёндэр дээрэ Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнүүд Ольга Сланина Светлана Сидорова гэгшэд Үбэл Хабар хоёр боложо наадаһан байна. Тиихэдэ энэл институдай нэгдэхи курсын студентнүүд Надежда Эрдынеева, Владимир Нилин, Людмила Морозова, Анатолий Афонников, Иван Кауротюков, Константин Серебренников гэгшэд Жабар үбгэнэй, Саһан хүүхэнэй, хабарай һарануу — Март, Апрель. Майн рольнуудые уран гоёор, наада зугаа түгэсөөр гүйсэдхэжэ, суларагшадай зүгһөө халуун альга ташалгаар угтагдаа. Гоё һайхан зүүдхэл шэмэгтэй хубсаһа хунар үмдэһэн эдэнэр ирагуу хүгжэмэй аялга доро зэргэшээ мори хүллэһэн шарга соо һуунхай ендэр хүрэтэр хатаруулан ерэжэ, наада зугаатайгаар, аяг, маяттайгаар сугларагшадые амаршалаа.

Байгаалиин элшэн сайд — хүндэтэ айлшадайнгаа урда хотын предприяти, эмхи зургаануд, үүргүлинууд, институдуудай уран һайханай коллективүүд бэлиг шадабаряа харуулжа, һайндэрэй оршоние зугаа наадаар дэбэргээ. Жэшээнь, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент, «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамблиин дуушан Даши-Нима Токтохоев монгол болон яхад арадай аялгануудые хонгёо һайхан хоолойгоороо хангюурдажа, хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл ханааба. Элэнэрһээ гадна, шэлэй заводой ба нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ Соёлой ордоной уран һайханай коллективүүдэй, Буряадай худөө ажахын институдай, «Алтан Булаг» гэжэ хатар, дуунай арадай ансамблиин артистнар сугларагшадта илангаяа ехээр һайшаагдаа. Ендэр дээрэ болоһон эдэ бүхы наада зугаае Буряадай АССР-эй нэгэдэмэл музейнүүдэй генеральна директорэй орлогшо В. Ц. Гунзынов шадабаритайгаар хүтэлбэрилөө. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ, үнэрэгхэ хэрэгтэ Улаан-Удын горсоведэй соёлой таһаг, амаралтын үдэрэй штаб, этнографическа музейн хүдэлмэрилэгшэд ехэ хубитаяа оруулаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ; һайндэрэй үедэ.

Авторай фото.

ПОЭЗИИН ҮДЭШЭ

Улаан-Удын медучилищиин дэргэдэ «Хани басаган» («Подружка») гэжэ студенческэ клуб эмхидхэгдэнхэй юм. Тэрэ клубай үүсхэлээр тэндэ поэзиин үдэшэ һаяхан болобо. Залуу уран зохёолшодой XI конференцидэ хабаадахаар зуураалгаһан эхилэн бэшэгшэд Валентина Дугарова, Саржана Дугарова, Борис Нехуров, Рахмет Шоймордапов, Сергей Тумуров, Алексей Мартынов. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн Б. С. Дугаров гэгшэд поэзиин үдэшэдэ уригдаһан байгаа.

Буряадай Уран зохёолшодой холбооной консультант Л. Д. Тапхаевай хүтэлбэрин доро поэзиин үдэшэ үнгэрһэн байна.

М. ДАНИЛОВА.

ТОБШОХОНООР...

× Буряадай гүрэнэй дуу, хатарай «Байгал» гэжэ ансамблиин артистнууд эдэ үдэрнүүдтэ Ставрополиин хизаарай ажалшадта уран бэлигэй харуулна. Тэрэнэй урда тээ Махачкала, Грозный, бусад хотонуудай ажалшад манай артистнуудые халуунаар угтаһан байна. Удаань «Байгал» ансамблынай Халымагай АССР-эй хото, хүдөө нютагуудаар ябажа, шэнэ программатаяа тэндэхи ажалшадые танилсуулха түсэбтэй. РСФСР-эй арадай артистка Чимита Шанюшкина, Владимир Шагжиев гэгшэдые харагшад иланганяа халуунаар угтана.

× Үглөөдэр П. И. Чайковскийн нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо хүгжэмдэ дуратайшуул Чехословакиин Социалис Республикаһаа ерэһэн пианистка Дагмар Балоговатай уулзаха юм. Айлшанаймнай репертуарта И. С. Бахай, Шопенэй, Листын, Сметанын зохёолнууд бии.

× Урждэр хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо Буряадай гүрэнэй академическэ оперо болон баледэй театрай солистнууд Лев Шагдыров, Ольга Миронова гэгшэдэй концерт болобо. Залуу бэлигтэй дуушад ородой болон совет композиторнуудай романснуудые, опероһоо ариннуудые гүйсэдхэжэ, харагшадтаа халуунаар угтагдаа. Энэ концерт Буряадай филармониин үүсхэлээр эмхидхэгдээ юм. РСФСР-эй арадай артистка Чимита Шанюшкинагай нимэ концерт һаяхана болоо һэн гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, филармониин энэ үүсхэлые һайшаамаар байна. Һаяар Буряадай АССР-эй арадай артистка Клавдия Шулуновагай концерт эмхидхэгдэхээр хүлеэгдэнэ.

× «Арадай» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн уран һайханай коллективүүдэй тоосоото харалга республика доторнай үргэлжэлһөөр. «Алтан булаг» гэжэ нэрлэгдэһэн Буряадай худөө ажахын институдай дуу, хатарай ансамбль схэ һонирхолтой программа бэлдэжэ, харагшадтаа һайшаагдаа. Тиихэдэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай «Байгалай долгинууд» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин артистнар тоосоото харалгын үедэ уран бэлигээрээ ургаһанаа харуулжа, баранние баясуулаа. Тиихэдэ Улаан-Удын районой Оронго нютагай арадай аман зохёолой «Оронго» гэжэ коллективэй, Буряадай хоорой бүлгэмэй арадай аман үгын «Маг-таал» гэжэ хоорой тоосоото концертнүүд мүн лэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

Манай корр.

АМЖАЛТА ҺОРИЛГОҺОО ЭХИТЭЙ

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республика дотор хүнгэн атлетикэ илангаяа үргэнөөр хүгжөөгдэһэн байна. Имагтал 1980 ондо, Москвада болоһон XXII Олимпиадын жэлдэ, Буряад орондо хүнгэн атлетикээр гурбан хүн уласхоорондын классай спортын мастерай, үшөө хэдэн атлет СССР-эй спортын мастерай нормативэ дүүргэбэ. Эндэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэд онсо шалгарһан байха юм.

«Спортын хатанай» түлөөлэгшэднай мүнөөшье жэлые үрэ түгэсөөр эхилбэ. СССР-эй кубота хүртэхын түлөө, мүн ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөнүүдтэ хүнгэн атледүүднай илаһан, шангай һуринуудые эзэлһэн байха юм. Тиигэжэ ороной чемпионка Татьяна Позднякова холын зайда урилдаагаар Испанида үнгэргэгдэхэ дэлхэйн ехэ мүрысөөндэ хабаадаха болонхой. Хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр Болгариин түрүү һуури эзэлхын түлөө һаяхан Софида болоһон нээмэл мүрысөөндэ Надежда Виноградова дүрбэдэхи һуури эзэлбэ...

«Правда» газетын шанда хүртэхын түлөө хүнгэн атлетикын урилдаагаар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн «Спартагай» стадионой оршондо үнгэргэгдэжэ, спортын 7 бүлгэм болон клубай 200 гаран хүн хабаадаһан, хурдан солбоноо, шамбай сүлхэзэ туршалсаһан байна.

Бага наһанай басагад урилдаанай харгы дээрэ түрүүлэн гараба. Эдэнэр 1000 метртэ урилдаа. Шэнэ-Онохойн дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагша Таня Гуринова энэ зайе 3.06 минута соо гаталжа, илалта туйлаба. Лариса Зубкова (ЛВРЗ), Вика Леонтьева («Забайкалец») гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлһэн байха юм.

1500 метр. Аха наһанай басагад эндэ хабаяа туршаа. Иимэ мүрысөөнүүдтэ хэдэ дахин илаһан Улаан-Удын 36-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Галя Родкина энэшье удаада бусадһаа хурдан байба — 5 минута 18,8 секунда. Кабанскын дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Оля Сороковикова хэдэхэн секундаар гартажа, хоёрдохи шанда хүртөө.

ЛВРЗ-гэй спортклубһаа Алёша Насонов шалгаржа, 2000 метртэ эрхимлэбэ. Тренер Матвей Краснобаевай һурган һоридог Шэнэ-Онохойн дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Володя Шевляков нёдондо жэл РСФСР-эй чемпионадта илажа гараа һэн. Тиин мүнөө 3000 метртэ урилдахадаа, 8.54 минута саг харуулжа, чемпион болобо.

Кооперативна техникумэй һурагша Л. Иванова, спортын мастер О. Рымарева, мастерта кандидат Т. Калашникова (бултадаа «Трудовые резервы» бүлгэмһөө) удаадахи бүлэгүүдтэ илажа гараһан байна. В. Свинин («Буревестник»), С. Акинфеев, Ф. Саляхутдинов (хоюулаа «Трудовые резервы» бүлгэмһөө) гэгшэд мүн лэ түрүү һуури эзэлбэ. 8000 метрэй урилдаанда һүүлшын арбаад алхамай газарта С. Чирковые ахижа, Фазиль Саляхутдинов чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

12.000 метр. Энэ эгээл холын зайда хорёод хүн урилдаанай харгы дээрэ гараба. Сэхыень хэлэхэдэ, манай бэлигтэй бэрхэ олохон атледүүд, тусхайлбал, уласхоорондын классай спортын мастер П. Яковлев, спортын мастернууд А. Костецкий, В. Дульянинов, В. Трунев, А. Астраханцев гэгшэд мүрысөөндэ хабаадабагүй. Тиигээшье һаань, урилдаанай зүргэ дээрэ халуун шанга тэмсэл болоо.

«Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Николай Черепко, замайнгаа хахадһаа урагшаа гара гараһаар, түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерэбэ. Тус зайе тэрэ 37 минута 44,8 секунда соо гаталһан байна. Энэнь сезоной эхиндэ харуулагдаһан яһала үндэр үрэ дүн болоно. Марафоной урилдаагаар СССР-эй спортын мастернууд Фёдор Капустин («Спартак») Валерий Дарбаков («Урожай») удаадахи һууринуудые эзэлээ. Түнхэнэй районой Жэмһэгэй дунда һургуулиин физкультурын багша 37-той спортын ветеран Валерий Базырович Дарбаковтой мүрысөөнэй түгэсхэлдэ уулзахадамнай, иигэжэ хөөрэбэ:

— Хабарай эхиндэ үнгэргэгдэдэг энэ заншалта мүрысөөн олохон шэнэ нэрэнүүдые элирүүлдэг юм. Мүнөөшье тиигэ. Эгээл холын зайда залуу стайер Николай Черепко һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, илаха ёһооролоо илаба. Би яһала һорилго хээл һэм. Гэбэшье ехэл хүндөөр гүйбэб. Наһан өөрынхиеэ абадаг лэ юм байна даа...

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Трудовые резервы» бүлгэмэй эбтэй эетэй суглуулагдамал команда илажа, рессپортокомитедэй I шатын дипломоор, кубогаар шагнагдаба. «Буревестник» бүлгэмэй, ЛВРЗ-гэй спортклубай хүнгэн атледүүд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Илагшадта чемпионой лентэнүүд, дипломууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Байгша оной апрелиин 14—16-да Кисловодск хотодо үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаха суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэбэ.

Б. М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: мүрысөөндэ илагшад — О. Рымарева, Татьяна Калашникова, Любовь Иванова.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ШАНГА ТЭМСЭЛЭЙ ОРШОНДО

Шатараар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн хахад финалай наадан дүүрэбэ. Эрэшүүлэй дунда хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн нааданай дүн гаргахада хүүгэдэй спортын һүргуулиин тренер Алексей Шагжиев 7,5 очкотойгоор түрүүлһэн байна. Тэрэ һүүлшынгээ — юһэдэхи уулзалгада Анатолий Митуповтай тэнцэнэн байгаа.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Геннадий Халудоров хоёрдохи һуури эзэлээ. Тэрэ долоон очкотой болоо. ЛВРЗ-гэй Владимир Агафонов 6,5 очкотойгоор гурбадахи һуури эзэлбэ.

«Урожай» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ.

Зургаан уулзалгын удаа табан очкотой болоһон Олег Шандибаев түрүүлжэ ябана. Шатаршад Маншеев, Давыдов гэгшэд 4—3,5 очкотой удаадахи һууринуудые эзэлнэ.

Ш. ГАТЫПОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVI съездын шидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Коммунис субботнигые үгтуулан» — материалнуудай суглуулбари. «Мал ажал — габшагай ажал» — хүдөө ажахын шэнжэлэл. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Буряад ороной ажалшад КПСС-эй XXVI съездын документнүүдые шудална» — материалнуудай суглуулбари. «Съездын делегадта үгэ үгтэнэ». «Шэнэ амжалта тээшэ эрэлэгнэбди» — СМП-608-най комсомол-залуушуулай бригадын бригадир В. Аксеновой статьи. «Сундуевай худ-р гарай эршэ» — М. Егоровой очерк. «Арадай хиналтын городской комитедтэ». «Правда Бурятии» газетэдэ харюусанэ».

Гуроадахи хуудаһанда. «Замбуулиниие эзэмдэн абалгын шатануудд» — ТАСС-ай материал. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин» — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбариһаа. «Совет хүн хилын саана». «Хани барисаанай, эб найрамдалай түлөө» — В. Тарнуевай статьи.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Республикымнай хүгжэлтые зураглан харуулһан габьяатай хүн» — Т. А. Рудиин выставкэ тухай статья. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримта» — суглуулбари. Спортивна мэдээсэлнүүд.

САГАН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, шиг нойтон орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 1 градус хүйтэнһөө 4 градус дулаан хүрэтэр агаарай байдал хубилжа байха. Зарим нютагуудта 7 градус хүрэтэр хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Улаан-Үдэдэ сэлмэлгэтэй, бүрхэлгэтэй байха, шиг нойтон орохогүй. Баруун-хойноһоо секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 1—3 градус дулаан болохо.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ҺОНИРХОЛТОЙ АЛБАН

Медицинын тон шухала албануудай нэгэн хэдэ оптическа гэхэ гү, али хүн зондо нюдэнэй шэлнүүдые бэлдэхэ албан мүн болоно. Һаяхан мастер-оптикуудай аптекэнүүдые даагшанарай орлогшонор республикэска семинарта сугларжа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ, захилнуудые саг болзортонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ тушаа хөөрэлдөө хэһэн байна.

Семинар дээрэ мэргэжэлтэдэй һанамжаяа хубаалдаха үедэ хүн зон энэ албан тухай нилээд һонирходоо. Буряадай аптечнэ управленидэ бэшэгүүдые бэшэдэг, асуудалнуудтайгаар хандадаг гэжэ элирбэ. Ушар нимэ-һэ тус управленийн дэргэдэхи «Оптика» магазинаа даагша Е. С. Андреевада хэдэн асуудалтайгаар хандабабди. Хөөрэлдөөндэмнай аптечнэ управленийн эдэхидхэлэй-фармацевтическэ таһагые даагша О. В. Ло-гина хабаадалсаа.

Асуудал: Оптическа албан һүүлэй жэлнүүдтэ ажалхүдэлмэрээ нилээд эдэбхижүүлээ. Ушар шалтагаанууд хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Медицинын бүхы һалбаринуудай урагшатай хүгжэжэ, хүн зоной элүүрые хамгаалгын хэрэгэй бүрэ һайжаржа байхада, манайшье ажал хэрэгүүдэ хүлалтанууд болоо ааб даа. Хэрбээ юһэдэхи табан жилэй туршада коллективнай 637.000 түхэригэй продукци бэлэн болгожо худалдаһан һаа, арбадахи табан жилэй туршада 1 миллион 300 түхэригэй продукци гаргагдаа. Тиихэдэ үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр худалдаа нимаанай эрьесын түсэб 115 процентээр дүүргэгдөө гэхэ гү, али 266.567 түхэригэй хэмжээнэй худалдаа хэгдэһэн байна. Ямар ушараа нюдэнэй шэл зүүдэг хүнүүд олошорооб гэһэн асуудалые харахада, үнэй расын муудахагүйн тула нэргылэмжын хэмжээнүүд астадаг, врач-офтальмологууд нюдэ шалгахаар комиссиудые эмхидхэжэ, хото һуринуудта, үйлдвэрлэлэй предприятинуудта саг үргэлжэ айлшалаа ааб даа. Холын гү, али дүтын юумэ балараар обёорох харадаг хүнүүд ехэшүүлэй, багашуулай дундаһаа ин-жэ элирүүлэгдэдэг гэшэ.

Асуудал: Хэды үдэр соо захилнууд дүүргэгдэдэг бэ?

Харюу: 1977 ондо СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерство нюдэнэй шэлнүүдые һайн шанартайгаар бүтээхэ, тэдэнээ гансал рецептын ёһоор хүн зондо худалдаха гэһэн тусхай захиралта гаргаһан юм. Тиигэнэ талаар хангалта һайжаруулхын тула ехэшүүлэй бүхибүүдтэ 4 үдэрэй туршада нюдэнэй шэлнүүд хэгдэжэ үгтэхэ ёһотой гэжэ онсо заагдаһан байна. Энэ заагдаринууда 1 үдэрэй туршада захилнуудые бэлэн болгоноди. Иимэ болзор баримталан ажаллаһанай ашаанёндондо 77 мянган нюдэнэй шэл хэжэ амжаа һэмдэнэй шэлдэ захил хэжэ болохоб?

Асуудал: Танай магазинһаа ондоо ямар газарта нюдэнэй шэлдэ захил хэжэ болохоб?

Харюу: Улаан-Удын 9-дэхи (авнационно завод шадар), мүн Октябрьска районой 76-дахи аптекэнүүдэй дэргэдэ мастер-оптигууд хүдэлдэг. Худөөгэй районуудай түбэй аптекэнүүдтэ оптикын таһагууд байгуулагдаһан. Иимэ таһагуудгүй, тодорхойлбол, Хурамтанай, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Баргаузинай, Ахын районуудта ажаһуугшад рецептнүүдэ сугларнаашань эльгээдэг юм. Магазинайманай экспедициондо таһагайхид захилнуудай бэлэн болгогдоходо, почтоор саг дары эльгээдэг уялгатай.

Асуудал: Хэды таһаг магазиндатнай худалдаг бэ?

Харюу: Оптическа таһаг, мастерской, аптечнэ управленийн складһаа абтаһан материалнуудай (шэлэй, шэл һуулгадаг хүреэгэй, элдэб жэжэ-бужа инструментнүүдэй) хадагалагдадаг таһаг, мүн худалдаа найманай залые тоолотой. Оптическа таһагта бүхы захилнуудай абтажа гуримшуулагдадаг һаань, мастерскидо худалдаг арба гаран мастер техническэ түхэригэй гэнүүдые хэрэглэн, нюдэнэй шэл хүреэдэнь тааруулна, һуулгадаг. Энээнние тон юрын ажал гэжэ һаналгаг. Анхарал, нарин шадабари, мэдэсэ хэрэгтэйл байна. Шэл зүһэдэг, нүхэлдэг, үрэдэг бишыхан станогууд хэрэглэгдэдэг. Гэхэтэй хамта ажаллаха эрхэ байдал гаргаа тогтобол, хэдэг ажаллаймнай хэмжээнэй хэды ажалшье һаань, байрамнай багадана гэжэ сэхэ хэлэлцэнэ. Тиимэнээл мастернуудшье дуталдана гэшэ. Мастерскоймнай уйтан, плиткэнүүдэй саг үргэлжэ носоо байдаг тула бүгшэм халуун. Илангаяа зундаа бүрхэтэй байдаг. Энэ асуудалаар хэмжээнүүд абтаһан эхилһэн шэнги аад, мүнөө дээрээ үшөөл шидхэгдүй зандаа байнаар. Тусхай кабинедэй үгы дээрэ врач-офтальмолог хүдэлдэггүй юм.

Асуудал: Тиигэбшье врачнуудтай холбоо барилцаатайл гээшэ бэзэт?

Харюу: Заатагүй. Республикын ахамад врач-офтальмолог Н. Б. Баянова саг үргэлжэ ямар хэмжээнэй ажалдэлмэри хэжэ байнаарнай һонирходог, тусхай конференцинүүдтэ уридаг байха юм. Врачнуудтайл хэлсэнэ, саашанхи зорилгонуудаа харална бшуубди даа.

Асуудал: Коллективэннгээ эрхим мэргэжэлтэй хүн хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Ажалай ветеранууд олон даа. Тэдэнэр хоорондоо харилсаатай мэргэжэлнүүдые шудалаа. Жэшээлхэдэ, таһагые хүтэлбэрилэгшэ Е. Е. Николаева, мастер-оптигууд С. М. Трифонова, И. А. Быстрохин, Н. М. Скосырская гэгшэд хори гаран жэлэй туршада эндэ хүдэлхэ зуураа дүй дүршэлөөр баян, түрүүлэн хүдэлмэрилэгшэд болон тодороо юм. Ленинград хотодо медицинскэ, электротехническэ техникум дүүргэгдэн залуушуул найдамтай халаан болохоор зэһэнхэй, Тиигэсхэлдэнь юун гэжэ хэлэлтэйб гэбэл, нюдэнэй шэлнүүдэй зүүһэн хүн бүхэн гансашье бэе махабадайнгаа ашаанэнхын түлөө һанаата болодог бэшэ, мүн энэ шэлэйнюур шарайдань тааруу зохидоор, гоё һайханаар харагдахын түлөө һанаата болодог. Энэ эрилтыень мастернууд дуурһан ойлгодог тула шанарай түлөө сэл ябуулдаг гэшэ.

Г. ДАШЕЕВА энэ хөөрэлдөө хэ...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Смерть проводника» — уран һайханай фильм. (Франци). 11.45 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.45 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Хүдөөгэй юрын үдэрнүүд» — кинопрограмма. 16.20 — Санаар һолжоролгын спортоор СССР-эй кубок. Эхэнэрнүүд. 5 км. 16.45 — М. Де Фалья. «Треуголка» баледэй хоёрдохи сюитэ.

Улаан-Үдэ. 17.05 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 17.45 — «Байгал» мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.15 — «КПСС-эй XXVI съездын шидхэбэринүүдые бэелүүлхэ». 18.30 — «Онтохондо айлшаар». «Снежная королева» — мультфильм. 19.45 — ...ноөдэр — түби дэлхэйдэ. 20.00 — «Арадай ...нууд». 20.15 — «Съездын ...легадуудта үгэ үгтэнэ». ...вагай уран зохёолшодой ...хиин правленийн нэгдэ... секретарь, хэлэ, бэшэгэ... дэмэй доктор Ф. Ф. Ко...цов үгэ хэлэхэ. 20.45 — «Два дня в начале ...бря» — уран һай... фильм. 22.00 — «Вр... 22.35 — «Бенефис» ...раммын дамжуулга. 23.30 — «Мүнөөдэр — ...би дэлхэйдэ. 23